

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

УНИВЕРСИТЕТСКА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ПРОГРАМА 2024

Научноизследователски проекти на
УНСС, приключили през 2024 г.

АКАДЕМИЧНО ИЗДАТЕЛСТВО – УНСС
София, 2024

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

UNWE RESEARCH PROGRAMME 2024

UNWE Research Projects ended 2024

UNWE PUBLISHING COMPLEX
Sofia, 2024

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

Годишникът на Университетската изследователска програма за 2024 година е още един повод за академична гордост. По недвусмислен начин той отразява богатството и разнообразието на научноизследователската дейност в нашия университет. В него са събрани повече от 40 проекта, реализирани с отдаденост, упоритост и иновативен дух от изследователите на УНСС.

Тези изследвания не само обогатяват научното познание, но и допринасят за решаването на значими обществени и икономически предизвикателства. Те са доказателство за стремежа на нашата академична общност да развива интердисциплинарни подходи и да създава устойчиви връзки между наука, бизнес и институции.

Стратегическата визия за управление на нашия университет, залегнала в моята мандатна програма, е той да се развие като еталон за иновативни образователни, изследователски и работодателски практики, както и проактивно

поведение и присъствие на глобалния пазар на образователни услуги.

Годишникът е още едно свидетелство за виталността на нашия научен потенциал и за ангажираността на УНСС към постигане на високи стандарти в научните изследвания. Убедени сме, че знанията, генерирани тук, не само ще укрепят нашия авторитет като водеща образователна и научна институция, но ще допринесат за развитието на обществото ни и международната реализация на нашите учени.

Поздравявам всички участници за тяхната всеотдайност и постигнати резултати. Техният труд е основата, върху която стъпва бъдещето на научните изследвания в УНСС.

Благодарим Ви, че сте част от тази важна мисия.

проф. д-р Димитър Димитров
ректор на УНСС

DEAR COLLEAGUES,

The University Research Programme Yearbook 2024 is one more reason for academic pride. In an undisputable way it shows the richness and diversity of the scientific research activity at our university. It includes more than 40 projects implemented with dedication, perseverance and innovative spirit by the UNWE researchers.

These studies not only enrich the scientific knowledge but also contribute to find solutions to important societal and economic challenges. They are an evidence of the commitment of our academic community to develop interdisciplinary approaches and create sustainable links between the science, business and institutions.

The strategic vision for the management of our university set out in my Mandatory Programme is to develop the UNWE as a benchmark for innovative educational, research and employer practices as well as a proactive behaviour and presence in the global market for educational services.

The Yearbook is one more evidence of the vitality of our scientific potential and the commitment of UNWE to achieve high standards in the scientific research. We are confident that the knowledge generated here will not only strengthen our authority as a leading educational and scientific institution but it will contribute to the development of our society and the international recognition of our scientists.

I congratulate all the participants for their dedication and results achieved. Their work is the foundation for building the future of scientific research at the UNWE.

Thank you very much for being part of this important mission.

Prof. Dr. Dimitar Dimitrov

Rector of UNWE
and Secretary General of the Council
of Rector of Higher Educational
Institutions in the Republic of Bulgaria

Програмен съвет по научноизследователска дейност на УНСС

(от 22.02.2024 г.)

доц. д-р Мария Воденичарова (председател), проф. д-р Еленита Великова (заместник-председател), проф. д-р Красимир Маринов, проф. д-р Христина Николова, доц. д-р Николай Ванков, доц. д-р Красимир Йорданов, доц. д-р Пресиян Марков, доц. д-р Михаела Мишева, доц. д-р Антония Пенчева, доц. д-р Екатерина Тошева

UNWE Research Programme Council

(since 22.02.2024)

Assoc. Prof. Dr. Maria Vodenicharova, (Chair), Prof. Dr. Elenita Kirilova Velikova (Deputy Chair), Prof. Dr. Krasimir Marinov, Prof. Dr. Hristina Nikolova, Assoc. Prof. Dr. Nikolay Vankov, Assoc. Prof. Dr. Krasimir Yordanov, Assoc. Prof. Dr. Presiyan Markov, Assoc. Prof. Dr. Michaela Misheva, Assoc. Prof. Dr. Antonia Pencheva, Assoc. Prof. Dr. Ekaterina Tosheva

Съдържание

Общикономически факултет	12	личностни и финансово-икономически данни	
ДИГИТАЛЕН ПУБЛИЧЕН СЕКТОР: изследване		на ниво индивид, за използване	
на общественно-икономическите		на финансови услуги.....	38
трансформации и влиянието на цифровите			
технологии и изкуствения интелект		Оценяване на въздействието	
върху благосъстоянието и публичния		на изследователската дейност: успешни	
избор.....	14	практики и перспективи за приложение.....	40
Финансово-счетоводен факултет	16	Регионални аспекти при формирането	
Проблеми и предизвикателства		на съвременната демографска картина –	
пред счетоводството във връзка		сценарий за развитие на населението	
с управлението и оповестяването		на България (2030).....	42
на риска в търговските банки.....	18	Факултет	
Икономическата активност и развитието		Икономика на инфраструктурата	44
на банковия сектор в Централна		Изследване на нивото на предприемачески	
и Източна Европа в условията		компетенции сред студентите в България.....	46
на съвременните кризисни процеси.....	20	Ролята на фотоволтаичните генераторни	
Съвместният одит в България –		мощности при внедряването на електрическа	
предизвикателства и решителност.....	22	мобилност в България.....	48
Факултет		Факултет	
Управление и администрация	24	Международна икономика и политика	50
Тенденции в регионалното развитие		Пандемията от КОВИД – 19 като политически	
на административните центрове на общини		риск: анализ и оценка на въздействието.....	52
от 10 000 до 30 000 души в Североизточен		Промени в потреблението след 2020 и роля	
и Югоизточен райони за планиране.....	26	на маркетинговите комуникации.....	54
Концепция и издаване на научно списание		Дългови инструменти за финансиране	
при Факултет „Управление и Администрация“.....	28	на устойчиво икономическо развитие	
Развитие и растеж на българската		в Европейския съюз.....	56
икономика в условията на интеграция.....	30	Факултет	
Анализ на междутрасловите връзки		Приложна информатика и статистика	58
на България и държавите-членки		Развитие и използване на изкуствения	
на Европейския съюз чрез input-output		интелект в образованието и икономиката.....	60
модела.....	32	Макроикономически и социални измерения	
Изграждане на готовността		на екологичната трансформация	
за административен труд на студентите		на икономиката	
по регионалното развитие в УНСС.....	34	в контекста на Европейския зелен пакт.....	62
Разработване на стратегии за дигитално		Изследване и моделиране на ерозолни	
управление на човешките ресурси		системи с цел подобряване на икономическите	
в иновативни бизнес организации.....	36	показатели при производството	
Синтезиране на анонимизиран многомерен		и окачествяването на аерозол-производни	
масив от данни, интегриращ демографски,		продукти.....	64

Съдържание

Подготовката на студенти за олимпиада по математика, като стимул за обучението им по точни науки във висшите училища.....	66
Изследване на възможностите за приложение на концепцията за Метавселена в бизнеса и обучението.....	68
Приложение на дигиталните технологии в обучението и научните изследвания по приложна математика.....	70
Too Good To Go. Waste Free Economy Transformation for SMEs.....	72
Бизнес факултет.....	74
Организационно лидерство чрез провъзгласена култура.....	76
Дигитализация на иновационния процес в организацията.....	78
Влияние на използваните мобилни технологии върху вътрешната мотивация и академичния успех на студентите.....	80
Модели и причини за генериране на хранителни отпадъци при хранене извън дома.....	82
Навлизане на българските предприятия в икономиката на знанието – съвременни аспекти и предизвикателства.....	84
Технологии за разработване на екологични иновации.....	86
Ролята на университетите в екосистемата, подкрепяща социални предприемачи.....	88
Дигитална трансформация на управлението на данъците в бизнес организацията.....	90
Навлизане в AI ерата на фирмени мениджмънт.....	92
Entering the AI Age of Company Management	93
Многофакторно емпирично изследване на зависимостите между ипотечното кредитиране, строителната активност и цените на жилищните имоти в България в условия на наслагващи се кризи.....	94
Юридически факултет.....	96
Изследване на мярата като фундаментално понятие на Общата теория на правото.....	98
Изследване на смесените фактически състави при концесии, обществени поръчки и други форми за управление и разпореждане с публични средства и собственост (Европейски и национални измерения).....	100
Преводи на правни текстове и изграждане на модерния български правен език.....	102
Проучвания и правни анализи във връзка със законопроекти, дела на Конституционния съд, тълкувателни дела на върховните съдилища, както и анализи на правните последици от правоприлагането на нови нормативни актове.....	104
Хартата на основните права на Европейския съюз и Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи – два пътя към една основна цел.....	106

Contents

General Economics Faculty	13	Research Impact Assessment: Successful Practices and Application Perspectives.....	41
DIGITAL PUBLIC SECTOR: Exploring socio-economic change and the impact of digital technologies and artificial intelligence on welfare and public decision-making.....	15	Regional Aspects in Shaping the Contemporary Demographic Landscape – Development Scenario for Bulgaria's Population (2030).....	43
Finance and Accountancy Faculty	17	Economics of Infrastructure Faculty	45
Accounting issues and challenges related to risk management and disclosure in commercial banks.....	19	Investigating the level of entrepreneurial skills of students in Bulgaria.....	47
Economic activity and development of the banking sector in Central and Eastern Europe in the context of the current crisis processes.....	21	The role of photovoltaic generation capacity in the introduction of electromobility in Bulgaria.....	49
Joint audit in Bulgaria – challenges and reality.....	23	International Economics and Politics Faculty	51
Management and Administration Faculty	25	The COVID-19 pandemic as a political risk: analysis and impact assessment.....	53
Trends in the regional development of administrative centres of municipalities with 10,000 to 30,000 inhabitants in the Northeast and Southeast planning regions.....	27	Changes in consumption after 2020 and the role of marketing communication.....	55
Conception and publication of a scientific journal at the Faculty of „Management and Administration“.....	29	Debt instruments for funding sustainable economic development in the European Union.....	57
Development and growth of the Bulgarian economy in the context of integration.....	31	Applied Informatics and Statistics Faculty	59
Analysis of inter-industrial linkages between Bulgaria and the EU Member States using the input-output model.....	33	Development and Use of Artificial Intelligence in Education and Economy.....	61
Preparing regional development students at UNWE for administrative work.....	35	Macroeconomic and social dimensions of the ecological transformation of the economy in the context of the European Green Pact.....	63
Developing Strategies for digital Human Resource Management in Innovative Business Organizations.....	37	Analyses and models of aerosol systems for the improvement of the economic indicators related to production and quality assessment of aerosol-derived products.....	65
Synthesizing an anonymized multidimensional dataset integrating at the individual level demographic, personal, and financial-economic data on financial service use.....	39	Preparing students for the Mathematical Olympiad as an incentive for their scientific education at universities.....	67
		Research on the Application Possibilities of the Metaverse Concept in Business and Education.....	69
		Application of digital technologies in applied mathematics education and research.....	71

Contents

Too Good To Go. Waste Free Economy Transformation for SMEs.....	73
Business Faculty.....	75
Organizational leadership through a proclaimed culture.....	77
Digitalization of the innovation process in the organizations.....	79
Effects of mobile technologies on students' intrinsic motivation and academic success.....	81
Patterns and causes of food waste generation in out-of-home dining.....	83
The entry of Bulgarian companies into the knowledge economy – Current aspects and challenges.....	85
Technologies for the development of eco-innovations.....	87
The role of the university in the ecosystem supporting social entrepreneurs.....	89
Digital transformation of tax management in the business organization.....	91
A multivariate empirical study of the interdependencies between mortgage lending, construction activity and residential real estate	

prices in Bulgaria under conditions of overlapping crises.....	95
Faculty of Law.....	97
The Study of measure as a basic concept of general legal theory.....	99
Research of the mixed factual structures in concessions, public procurement and other forms of management and disposal of public funds and property (European and national dimensions).....	101
Translations of legal texts and the structure of modern Bulgarian legal language.....	103
Research and legal analysis in relation to draft legislation, Constitutional Court cases, Supreme Courts interpretation cases and analysis of the legal implications of the implementation of new laws.....	105
The Charter of Fundamental Rights of the European Union and the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms – two paths to a common goal.....	107

Общикономически факултет

General Economics Faculty

ДИГИТАЛЕН ПУБЛИЧЕН СЕКТОР: изследване на общественно-икономическите трансформации и влиянието на цифровите технологии и изкуствения интелект върху благосъстоянието и публичния избор

доц. д-р Ивайло
Беев

Един от трите стълба, около който се изгражда Икономиката на публичния сектор, е Теорията за публичния избор, като централен въпрос е този за „общото благо“ и в тази връзка – за начините на съгласуване на индивидуалните предпочитания до равнище „обща воля“, чийто класически механизъм (и до сега) е на основата на „гласуване“-то. На свой ред – при гласуването, основен проблем е истинното разкриване на предпочитанията. Проектът на тема „Дигитален публичен сектор“ предлага нов поглед върху класическата проблематика, като стъпва на хипотезата, че в условията на общественно-икономическа трансформация, повлияна от цифровите технологии, дигиталният „отпечатък“ от индивидуалните избори, разкрива в по-пълна степен, респ. истинно, индивидуалните предпочитания. Така, става възможно анализът на дигиталния „отпечатък“ с помощта на алгоритмите на изкуствения интелект да служи като основа и/или като коректив на публичните политики. По този начин „невидимата ръка на пазара“ става

видима чрез своя дигитален „отпечатък“ и извличането на информация от огромно количество данни (т. нар. „големи данни“). Дигитализацията и изкуственият интелект формират тенденция към транс-персонификация на физическите личности в „дигитални представители“, спрямо които ще се формулират публичните политики. Дигиталната трансформация и внедряването на иновации в публичния сектор са обективно детерминиран процес, налагащ необходимостта от нови форми на институционален дизайн и организация на публичния сектор, които да направят възможно посрещането на дигиталните предизвикателства пред „пазара“, макро-икономическите функции на държавата и публичните политики. Предизвикателство стои и пред теорията, изискваща нов поглед върху предмета и обхвата на икономическата наука, както и промяна в съдържанието на основните категории на политическата икономия и икономикса, чрез които адекватно да се обясни очертаващата се нова икономическа, а с това и общественно-политическа реорганизация на обществата и трансформирането ни в „дигитално общество“.

DIGITAL PUBLIC SECTOR: Exploring socio-economic change and the impact of digital technologies and artificial intelligence on welfare and public decision-making

One of the three pillars around which the public sector economy is built is the Theory of Public Choice, with a central question being that of the „common good“ and, in this context, the ways of reconciling individual preferences to the level of „general will,“ whose classical mechanism (and still) is based on voting. In turn, a fundamental problem in voting is the truthful revelation of preferences. The project on the topic of „Digital Public Sector“ offers a new perspective on classical issues, based on the hypothesis that in conditions of socio-economic transformation influenced by digital technologies, the digital „footprint“ of individual choices reveals individual preferences more fully and, consequently, truthfully. Thus, the analysis of the digital „footprint“ using artificial intelligence algorithms can serve as a foundation and/or a corrective for public policies. In this way, the „invisible hand of the market“ becomes visible through its digital „footprint“ and the extraction of information from vast amounts of data (the so-called „big data“). Digitalization and artificial intelligence form a trend towards the trans-personification of physical individuals into „digital representatives,“ for whom public policies will be formulated. Digital transformation and the implementation of innovations in the public sector are an objectively determined process that necessitates new forms of institutional design and organization within the public sector to effectively address the

digital challenges facing the „market,“ the macroeconomic functions of the state, and public policies. A challenge also lies ahead for theory, demanding a new perspective on the subject and scope of economic science, as well as a change in the content of the fundamental categories of political economy and economics, through which to adequately explain the emerging new economic, and thus socio-political reorganization of societies, and our transformation into a „digital society.“

FACTBOX

Project No.:

НИД НИ-21/2020

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Ivaylo Beev

Project length:

2020-2024

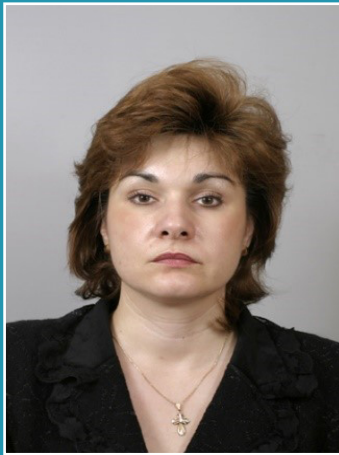
Team members:

Assoc. Prof. Dr. Hristo Pradnov
Chief Assistant Dr. Petar Peshev
Chief Assistant Dr. Antoan Shotarov
Assistant Dr. Ivan Todorov
Chief Assistant Dr. Anika Petkova
Chief Assistant Dr. Maya Tsoklinova-Koleva
Chief Assistant Dr. Stoicho Dulevski

Reviewers:

Assoc. Prof. Dr. Georgi Manliev

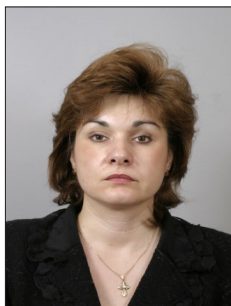
Финансово-счетоводен факултет

Finance and Accountancy Faculty

Проблеми и предизвикателства пред счетоводството във връзка с управлението и оповестяването на риска в търговските банки

**доц. д-р Лилия
Рангелова-
Петкова**

Банковият сектор е не само основен двигател на икономическото развитие, но и критичен стълб за стабилността на финансовата система. Дейностите на банките ги излагат на различни финансови и

нефинансови рискове, което налага анализ, оценка, измерване и управление на поетия риск и постигане на баланс между риск и възвращаемост. Ако преди две десетилетия „рискът“ е оставал извън пределите на счетоводната наука и отчетност, то в съвременната динамична икономическа обстановка той не може да бъде пренебрегнат от счетоводната теория и практика. До скоро основният фокус при изготвянето на финансовите отчети на предприятията беше насочен към техните резултати и към това колко добре мениджърите съумяват да управляват ресурсите им. Това все още е сред основните функции на отчетите, но обхватът на представяната информация в тях се разширява. Към настоящия момент съществува необходимост в отчетите да бъде включено представяне на рисковете, на които банките са изложени, и как те съумяват да ги управляват.

Обект на изследването са счетоводната теория, нормативната уредба, традициите и практиките на кредитните институции

(банките) в страната и методите и техниките, които те използват, при управлението и оповестяването на риска.

Основната цел на научноизследователския проект е:

Пълно и задълбочено изследване на теорията, методологията и управлението на риска в процеса на финансово-счетоводната и аналитико-контролната дейност за създаване на съвременна система за управление на рисковете в дейността на търговските банки и за оповестяване на риска във финансовия отчет, като резултатна последица от последователното прилагане на счетоводните стандарти, процесите на управление на рисковете и решенията на мениджмънта.

Чрез разглеждането на теоретични, методологични и практически аспекти изследването адресира ключови предизвикателства пред банковата система в контекста на съвременните регулаторни и икономически промени. Изследват се нарастващото значение на въпросите, свързани с околната среда, социалните аспекти, управлението (ESG), както и автоматизацията и дигитализацията на бизнес процесите на банките. Акцентираща се върху значението на прозрачността при оповестяванията на новопоявилите се рискове, което позволява на потребителите на финансовите отчети да оценят по-добре степента на риск. Приложението на емпирични данни придава достоверност на заключенията.

Accounting issues and challenges related to risk management and disclosure in commercial banks

The banking sector is not only the main driver of economic development, but also a critical pillar for the stability of the financial system. Activities of the banks expose them to various financial and non-financial risks, which necessitates analysis, evaluation, measurement and management of the assumed risk and achieving a balance between risk and return. If two decades ago „risk“ remained outside the boundaries of accounting science and reporting, then in the modern dynamic economic environment it cannot be ignored by accounting theory and practice. Until recently, the focus in the preparation of financial statements of enterprises was on their performance and on how well managers deal with their resources. This is still among the main functions of the reports, but the scope of the information presented in them is expanding. Currently, there is a need to include in the reports a presentation of the risks to which the banks are exposed and how they succeed to manage them.

Object of the research is the accounting theory, the regulatory framework, the traditions and practices of credit institutions (banks) in the country and the methods and techniques they use managing and disclosure of the risk.

Main objective of the research project is:

A complete and in-depth study of the theory, methodology and management of the risk in the process of financial-accounting and analytical-control activity to create a modern system for managing risks in the activity of commercial banks and for disclosing the risk in the financial statement, as a consequence of the consistent application of accounting

standards, risk management processes and management decisions.

By examining theoretical, methodological and practical aspects, the study addresses key challenges facing the banking system in the context of contemporary regulatory and economic changes. It explores the growing importance of environmental, social and governance (ESG) issues, as well as the automation and digitalization of business processes of the banks. Importance of transparency in emerging risk disclosures is emphasized, allowing users of financial statements to better assess the degree of risk. The utilization of empirical data gives credence to the conclusions.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 20/2020

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Liliya Rangelova

Project length:

2020-2023

Team members:

Prof. Dr. Stoyan Stoyanov

Assoc. Prof. Dr. Atanaska Filipova-Slancheva

Chief Assistant Dr. Nikolina Nikolova

Zoya Dimitrova

Reviewers:

Prof. Dr. Daniela Feschiyan

Assoc. Prof. Dr. Katya Miteva

Икономическата активност и развитието на банковия сектор в Централна и Източна Европа в условията на съвременните кризисни процеси

доц. д-р Гергана
Михайлова-
Борисова

Светът е обхванат от поредица кризисни процеси през последните две десетилетия – световната финансова криза през 2008 г., европейската дългова криза през 2012-2013 г. и пандемичната криза през 2020 г., предизвикана от разпространението на коронавируса. Всички тези кризисни процеси намират отражение върху икономическото развитие на страните в световен мащаб, но неминуемо повлияват и на банковата дейност в голяма част от тях. Целта на проекта е да предложи едно задълбочено и логически последователно научно изследване върху проблемите на икономическото развитие и стабилността, регулирането и ефективността на банковите системи на страните в Централна и Източна Европа (ЦИЕ), и да оцени връзката между икономическия растеж и развитието на банковата система в тези страни, измерено чрез техническата им ефективност. Настоящото

изследване включва страните от ЦИЕ: България, Чехия, Унгария, Полша, Румъния, Естония, Словакия, Словения, Литва и Латвия. В изследването е защитена тезата, че за постигането на устойчиви и стабилни нива на икономически растеж е необходимо да се поддържа стабилна и добре функционираща банкова система, която е основно посредническо звено в региона. Страните от ЦИЕ успяват да се справят с влошените икономически условия вследствие на световната финансова криза от 2007-2008 година, но излизат от нея по-подготвени за следващите кризи. Банковият сектор с въведените по-строги регулации и подобрена ефективност е основен фактор за устойчивост на икономиките спрямо кризисните процеси. В рамките на проекта са публикувани монография и 9 публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световно-известни бази, включително и в Scopus.

Economic activity and development of the banking sector in Central and Eastern Europe in the context of the current crisis processes

The world has been hit by a series of crises over the last two decades - the global financial crisis of 2008, the European debt crisis of 2012-2013 and the 2020 pandemic crisis caused by the spread of the coronavirus. All of these crises have had an impact on the economic development of countries around the world, but inevitably also on banking activities in many of them. The aim of the project is to provide an in-depth and logically coherent scientific study on the problems of economic development and the stability, regulation and efficiency of the banking systems of the countries in Central and Eastern Europe (CEE) and to assess the relationship between economic growth and the development of the banking system in these countries, measured by their technical efficiency. This study covers the CEE countries: Bulgaria, Czech Republic, Hungary, Poland, Romania, Estonia, Slovakia, Slovenia, Lithuania and Latvia. It argues that for sustainable and stable economic growth it is necessary to maintain a stable and well-functioning banking system, which is the most important intermediary in the region. Central and Eastern European countries have coped well with the worsened economic conditions following the global financial crisis of 2007-2008, but are better prepared

for future crises. The banking sector, with its stricter regulations and improved efficiency, remains a key element in the resilience of the economies to crises. The project has produced one monograph and 9 publications in academic journals, which are indexed in globally recognised databases, including Scopus.

FACTBOX

Project №:

NID NI- 10/2021

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Gergana Mihaylova-Borisova

Project length:

2021-2023

Team members:

Chief Assist. Dr. Darina Koleva

Chief Assist. Dr. Milena Kovachevich

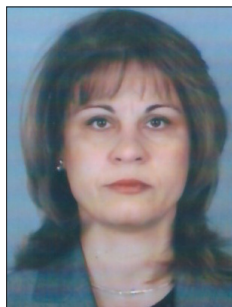
Student Elena Panayotova

Student Monika Kirilova

Reviewers:

Prof. Dr. Tatiana Hubenova

Съвместният одит в България – предизвикателства и решителност

**доц. д-р Даниела
Въткова-
Милушева**

Целта на изследването е да се извърши проучване на практиката при прилагане

на съвместен финансов одит в България и да се изследва възприятието на заинтересованите страни относно положителните и отрицателните аспекти.

Използваният изследователски инструментариум включва методи на синтез и анализ, показатели за описателна статистика и корелационен анализ.

В обстоен литературен обзор и теоретичен анализ на проблематиката е синтезирано съвременното разбиране и приложение на концепцията за „съвместен одит“, както и нейните характеристики и правната рамка, в която се използва.

Изследователската методология включва:

- определяне на целта на изследването;
- идентифициране на изследваната популация и групиране в три категории – надзорни институции, одитори и одитирани предприятия;
- избор на инструмент за събиране на данни – онлайн анкета;

- обработка на първичните данни чрез използване на програмата SPSS на IBM;
- анализ на данните.

Резултатите от емпиричното изследване на положителните и отрицателните аспекти на съвместния одит в българската практика сочат, че респондентите подкрепят съвместния одит, което поражда оптимизъм за бъдещето на този вид одит в българската практика. Същевременно, и трите категории респонденти идентифицират „увеличаването на разходите за одит“ като най-неблагоприятния компонент на съвместния одит. Резултатите от трите корелационни анализа показват, че всяка от трите категории респонденти има уникална перспектива и проявява различни оценки и корелации между разглежданите положителни и отрицателни аспекти на съвместния одит. И при трите категории респонденти, обаче, е налице силна корелация между конкретните положителни аспекти на съвместния одит, което потвърждава допускането, че подобряването на всеки от тези положителни аспекти неизбежно ще доведе до нарастване на останалите положителни аспекти.

Joint audit in Bulgaria – challenges and reality

The aim of the study is to examine the practice of applying joint financial audits in Bulgaria and to explore stakeholder perceptions regarding the positive and negative aspects.

The research toolkit includes synthesis and analysis methods, indicators for descriptive statistics, and correlation analysis.

In an extensive literature review and theoretical analysis of the issue, the contemporary understanding and application of the concept of „joint audit,” along with its characteristics and the legal framework within which it is used, are synthesized.

The research methodology includes:

- defining the study's objective;
- identifying the study population and grouping it into three categories – supervisory institutions, auditors, and audited entities;
- selecting a data collection tool – an online survey;
- processing primary data using IBM's SPSS program;
- analyzing the data.

The results of the empirical research on the positive and negative aspects of joint audits in Bulgarian practice indicate that respondents support joint audits, fostering optimism for the future of this audit type in Bulgarian practice. At the same time, all

three categories of respondents identify „increased audit costs” as the most unfavorable component of joint audits. The results from the three correlation analyses reveal that each of the three respondent categories has a unique perspective and demonstrates different assessments and correlations between the examined positive and negative aspects of joint audits. In all three respondent categories, however, there is a strong correlation among the specific positive aspects of joint audits, which confirms the assumption that enhancing each of these positive aspects will inevitably lead to an increase in the remaining positive aspects.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 21/2023

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Daniela Petrova

Project length:

2023 - 2024

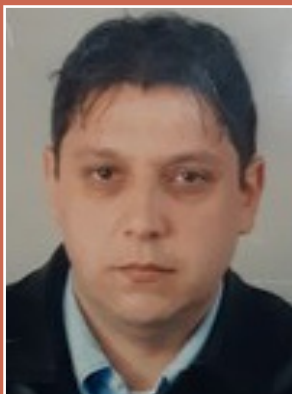
Team members:

Prof. Dr. Snejana Bacheva
Chief Assis.Dr. Iavor Bachev
Chief Assis.Dr. Antoaneta Angelova-
Stanimirova
Student Stilijan Dzojkev

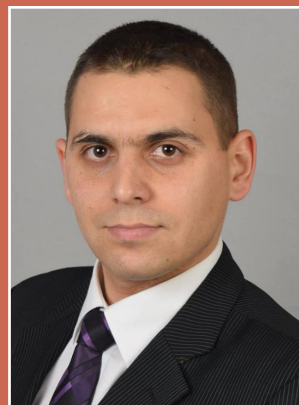
Reviewers:

Prof. Dr. Stojan Stojanov

Факультет
Управление
и администрация

Management and Administration Faculty

Тенденции в регионалното развитие на административните центрове на общини от 10 000 до 30 000 души в Североизточен и Югоизточен райони за планиране

доц. д-р Николай
Цонков

Основна цел на настоящото изследване е въз основа на анализ на основните процеси и проблеми да се изведат основните тенденции и потенциал за регионално и пространствено развитие на общините (с население от 10 000 до 30 000 души) в Североизточен и Югоизточен райони, и да се очертаят насоките и възможностите за развитие на Черноморския регион в България. Обект на изследването са административните центрове на общините с население от 10 000 до 30 000 души в Североизточен и Югоизточен райони за планиране (Източна България). Предмет на изследването е процесът на регионално и пространствено развитие на общините в посочените райони за планиране с население от 10 000 до 30 000 души. От така дефинираната цел могат се определят следните задачи: да се анализира и оцени състоянието на общините в региона на черноморското крайбрежие в България; да се разгледат нови теоретични модели за териториално развитие на Черноморието, които могат да бъдат адаптирани с цел стимулиране на пространственото развитие на общините в региона; да се предложат конкретни идеи за подобряване на свързаността и социално-икономическото състояние на черноморските общини в България.

Ограниченията на изследването засягат периодиката на изследването, като са използвани данни от Националния статистически институт 2018 – 2020 г. Анализите на авторския колектив са насочени към характеризиране на общините в разглежданите два района за планиране, анализ и оценка на пространственото, социално-икономическо и интелигентно развитие, като също така се очертават регионалните неравенства в посочените региони. Важно е да отбележим, че анализа на при черноморските общини, включва общини с по-малко от 10 хиляди души население, както и двата големи града Бургас и Варна.

Очертаните цел и задачи се постигат чрез използването на съвкупност от подходи и методи – интердисциплинарен, териториален, географски и системен подход, геоикономически, системен, аналитичен, описателен, картографски, териториален, географски, индуктивен, дедуктивен методи, както и причинно-следствен анализ, и позоваване на експертно мнение.

В рамките на изследването е направен анализ на урбанистичното, интелигентно и социално-икономическо развитие на общините в Източна България въз основа на официални статистически данни. Измерени и оценени са регионалните различия в развитието на разглежданите общини. Приложен е индекс за измерване и сравняване на потенциала на развитие на общините, които са обект на изследване. Изследването завършва с предложения и възможности за стратегическо развитие на общините в разглежданите региони на България.

Trends in the regional development of administrative centres of municipalities with 10,000 to 30,000 inhabitants in the Northeast and Southeast planning regions

The main objective of the present study is to identify the main trends and potentials for the regional and spatial development of the municipalities (with a population of 10,000 to 30,000 inhabitants) in the north-eastern and south-eastern regions on the basis of the analysis of the main processes and problems and to outline the directions and possibilities for the development of the Black Sea region in Bulgaria. The subject of the study are the administrative centers of the municipalities with 10,000 to 30,000 inhabitants in the North-East and South-East planning regions (Eastern Bulgaria). The subject of the study is the process of regional and spatial development of the municipalities in the above-mentioned planning regions with a population of 10,000 to 30,000. The following tasks can be derived from the defined objective: Analysis and assessment of the state of the municipalities in the Bulgarian Black Sea coastal region; Reflection on new theoretical models for the territorial development of the Black Sea coast, suitable for stimulating the spatial development of the municipalities in the region; Proposals for concrete ideas for improving the connectivity and socio-economic conditions of the Black Sea municipalities in Bulgaria.

The limitations of the study concern the period of the study, in which data from the National Statistical Institute 2018 - 2020 are used. The author's analyzes aim to characterize the municipalities in the two planning regions under consideration, to analyze and evaluate the spatial, socio-economic and smart development and also to outline the regional inequalities in the mentioned regions. It is important to note that the analysis of the Black Sea municipalities includes both municipalities with less than 10 thousand inhabitants and the two major cities of Burgas and Varna.

The described objectives are achieved by applying a range of approaches and methods

- interdisciplinary, territorial, geographical and systemic approaches, geo-economic, systemic, analytical, descriptive, cartographic, territorial, geographical, inductive and deductive methods, as well as causal analysis and reference to expert opinions.

The study analyzes the urban, intellectual and socio-economic development of the municipalities in Eastern Bulgaria on the basis of official statistical data. The regional differences in the development of the studied municipalities are measured and evaluated. An index was applied to measure and compare the development potential of the studied municipalities. The study concludes with suggestions and options for the strategic development of the municipalities in the analyzed regions of Bulgaria.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ-4/2021

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Nikolai Tsonkov

Project length:

2021 – 2023

Team members:

Prof. Dr. Kamen Petrov

Prof. Dr. Sonya Dokova

Senior Assistant Dr. Tsvetelina

Berberova-Vulcheva

Senior Assistant Dr. Marin Marinov

PhD student Radoslav Kostev

PhD student Ilya Medvedevskikh

PhD student Tsviatko Tolev

student Todor Petrov

Reviewers:

Prof. Dr. Ivan Paligorov

Концепция и издаване на научно списание при Факултет „Управление и Администрация“

**проф. д-р Камен
Петров**

Целта на проекта е да се създаде методика и система за набиране, рецензиране, обсъждане и публикуване на научни статии, доклади, научни съобщения и студийни разработки в електронно списание в областта на администрацията и управлението, както

и маркетинга и стратегическото планиране. Научно-изследователският проект е посветен на създаване на електронно списание с работно наименование „Управление и администрация“, ще даде възможност за представяне на научния и изследователски потенциал на УНСС в областта на управлението и администрацията. Фокус на проекта е изготвяне на методология, която да структурира йерархичната уредба в процеса на публикации на статиите от подаването, рецензирането, корекциите, подготовката за публикация и тяхното представяне пред специализираната аудитория в два броя годишно. Системният характер на изследването изисква изборът на конкретните теоретико-аналитични методи и инструменти да се осъществява съобразно поставените цели и задачи. Изследването предполага събиране, обработка и систематизиране на значителна по обем статистическа и емпирична информация за подобни

електронни издания. Важно значение в реализацията на проекта е прилагане на методология за реализацията на списанието чрез изработване или внедряване на специализиран софтуер за обработка на информационните масиви и дейности при издаването на списанието. Събраната цифрова и нецифрова информация ще се обработва с методите на количествения и на качествения анализ на основата на тяхното взаимно допълване и обоснованост. Задачата е факултет „Управление и администрация“ при УНСС да се утвърди като научно-изследователски и преподавателски център в областта на управленските науки и бизнес развитието. Целева група на проекта са магистри, докторанти, асистенти и хабилитирани преподаватели, които да представят своите научни търсения на страните на списанието на английски език. Формите на това участие са гъвкави и съобразени със спецификата на научната проблематика и компетенциите на включените преподаватели, студенти и докторанти – участие в научни колективи и изследователски звена, самостоятелно разработване на проекти, майсторски класове, участие по международни програми и други, които да намират израз в публикуването им в специализираното издание. В края на проекта като резултат се създаде електронното списание при факултет „Управление и администрация“ с наименование Journal of Management Sciences and Applications (JOMSA).

Conception and publication of a scientific journal at the Faculty of „Management and Administration“

The aim of the project is to create a methodology and a system for the recruitment, review, discussion and publication of scientific articles, reports, scientific communications and studio developments in an electronic journal in the field of administration and management, as well as a marketing and planning strategic presentation of the scientific and research potential of the UNSS in the field of management and administration. The project focuses on the elaboration of a methodology that structures the hierarchical organization in the process of publishing articles from submission to peer review, corrections, preparation for publication and presentation to the professional audience in two issues per year. The systematic nature of the research requires the selection of specific theoretical-analytical methods and tools, which are carried out in accordance with the objectives set. The research involves the collection, processing and systematization of a considerable amount of statistical and empirical information on similar electronic publications. Important in the implementation of the project is the application of a methodology for the implementation of the magazine through the development or implementation of specialized software for processing the information fields and activities during the publication of the magazine. The collected digital and non-digital information will be processed using the methods of quantitative and qualitative analysis based on their complementarity and validity. The mission is to establish the Faculty of „Management and Administration“ at UNSS as a research and teaching center

in the field of management sciences and business development. The target audience of the project are master's students, doctoral students, assistants and post-doctoral professors who will present their scientific work on the English-language pages of the journal. The forms of this participation are flexible and tailored to the specifics of the scientific issues and the competencies of the faculty, students and doctoral candidates involved – participation in scientific teams and research units, independent development of projects, master classes, participation in international programs and others, which will be reflected in the publication in the journal. Management Sciences and Applications (JOMSA), which is published twice a year.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 5/2021

Project leader:

Prof. Dr. Kamen Petrov

Project length:

2021 – 2023

Team members:

Prof. D.Sc. Simeon Zhelev
 Assoc. Prof. Dr. Denitsa Gorchilova
 Assoc. Prof. Dr. Angel Marchev
 Assoc. Prof. Dr. Alexander Valkov
 Assoc. Prof. Dr. Nikolay Tsonkov
 Ch. Assistant Dr. Ralitsa Veleva
 Dr. Tsvetelina Valcheva
 Dr. Krasimira Valcheva

Reviewers:

Assoc. Prof. Dr. Petar Borisov

Развитие и растеж на българската икономика в условията на интеграция

гл. ас. д-р Христо
Иванов

Целта на научното изследване е да се установят икономическите, социалните и екологическите резултати (преки и косвени) от интегрирането на България в Европейския съюз. Изследването е проведено на основата на системния подход в трите му съставни части – и като системно мислене, и като поглед от необходимите изследователски позиции, и като вярно поставена релация между зависими и независими променливи на социално-икономическото развитие. Оценката на резултатите от интеграционния процес е получена въз основа на оценките на постигнатите резултати на трите плоскости на развитието – социална, икономическа и екологическа. Като основен метод за количествен и качествен анализ на резултатите е използван моделът „input-output“. Използвана е база данни на The World Input-Output Database, въз основата на която са

конструирани симетрични „input-output“ таблици. Освен това, за нуждите на анализа, са използвани FIGARO таблици, както и данни от Евростат.

Постигнатите научни резултати могат да бъдат обобщени по следния начин. Изследвана е връзката между настъпилите структурни изменения в икономиката и икономическия растеж. Направена е оценка на състоянието на икономиката на България през стойността на детерминантата (E-A), вектор колоната и главния диагонал. Изследвани са структурните изменения в икономиките на държавите-членки на ЕС. Изследвани са различията в развитието на отделните региони на България. Анализирани са изискванията пред развитието на българската икономика като част от икономиката на ЕС. Изведени са приоритетите пред социално-икономическото развитие на България.

Development and growth of the Bulgarian economy in the context of integration

The goal of the research is to establish the economic, social and environmental results (both direct and indirect) of Bulgaria's integration into the European Union. The study is conducted on the basis of the systems approach – as a system thinking, as a view from the necessary research positions, and as a correctly placed relationship between dependent and independent variables of socio-economic development. The assessment of the integration process is based on evaluating the results in the three dimensions of development – social, economic, and environmental. The „input-output“ model is used as the main method for quantitative and qualitative analysis of the results. The World Input-Output Database was used, on the basis of which symmetric „input-output“ tables were constructed. In addition, for the purposes of the analysis, FIGARO tables were used, as well as data from Eurostat.

The scientific findings can be summarized as follows. The relationship between the structural changes in the economy and economic growth has been studied. An assessment of the state of the Bulgarian economy is made through the elements of the matrix $[E-A]$: value of the determinant, sum of the vector column elements, and

the main diagonal. The structural changes in the economies of the EU Member States are examined. The differences in the development of the different regions of Bulgaria are studied. The requirements for the development of the Bulgarian economy as part of the EU economy are analyzed. The priorities for the socio-economic development of Bulgaria are outlined.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ – 18/2021

Project leader:

Chief Assist. Dr. Christo Ivanov

Project length:

2021 – 2023

Team members:

Chief Assist. Dr. Marin Marinov

Chief Assist. Dr. Nikolai Donchev

Chief Assist. Dr. Sabrina Kalinkova

Student Ivo Yanakiev

Student Liliana Dimitrova

Reviewers:

Assoc. Prof. Dr. Hristo Mavrov

Анализ на междутрасловите връзки на България и държавите-членки на Европейския съюз чрез input-output модела

гл. ас. д-р Сабрина
Калинкова

Основната цел на научното изследване е да бъдат оценени посоката и силата на взаимодействие между индустриите в българската икономика и индустриите на икономиките на държавите-членки на Европейския съюз, основно през компонентите на междинната продукция, оценявана в първи квадрант на input-output модела.

Научното изследване е осъществено по логиката на системния подход като триединство на: системно мислене; поглед от различни изследователски позиции; вярно решена релация между зависими и независими променливи. Основният инструмент, използван за осъществяване на изследването е input-output моделът, познат в практиката и под наименованията баланс на междутрасловите връзки, в неговия усъвършенстван вид – модел FIGARO. Чрез него се изследват, анализират и оценяват степе-

ните на ефективност, с които се консумира междинната продукция (чрез коефициентите на преки материални разходи).

Осъществяването на научното изследване води до постигането на следните резултати:

- Изследвани са взаимоотношенията между България и държавите-членки на Европейския съюз през потоците, формиращи външнотърговските връзки;
- Изследвани са степените на конкурентоспособност и ефективност, с които функционира българската икономическа система;
- Изследвано е развитието на индустриите на българската икономика в качеството им на елементи на по-висшата система (националното стопанство), както и взаимодействието им с индустриите на държавите-членки на Европейския съюз.

Analysis of inter-industrial linkages between Bulgaria and the EU Member States using the input-output model

The main objective of the research is to evaluate the direction and the strength of the interaction between the industries of the Bulgarian economy and the industries of the economies of the member states of the European Union, mainly through the components of intermediate production evaluated in the first quadrant of the input-output model.

The scientific investigation was carried out according to the logic of the systems approach as a trinity: Systems thinking; consideration from different research positions; correctly solved relationship between dependent and independent variables. The main tool for conducting the research is the input-output model, also known in practice as the balance of inter-industry relations, in its advanced form - the FIGARO model. This model is used to examine, analyse and evaluate the degree of efficiency with which intermediate products are consumed (through the coefficients of direct material costs).

The implementation of the scientific research leads to the following results:

- The relations between Bulgaria and the member states of the European Union

through the flows that form the foreign trade relations have been studied;

- The degree of competitiveness and efficiency with which the Bulgarian economic system functions has been analysed;

- The development of the industries of the Bulgarian economy as elements of the overarching system (the national economy) and their interaction with the industries of the member states of the European Union were examined.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ-1-2022/5

Project leader:

Chief Assist. Dr. Sabrina Kalinkova

Project length:

December 2023

Team members:

Prof. Dr. Hristo Katrandjiev

Chief Assist. Dr. Christo Ivanov

student Ivona Grigorova

Reviewers:

Assoc. Prof. Dr. Nadezhda Dimova

Изграждане на готовността за административен труд на студентите по регионалното развитие в УНСС

проф. д-р Камен
Петров

сектор и регионалния бизнес) на студентите от специалност „Регионално развитие“ в УНСС в образователна и квалификационна степен „бакалавър“ и „Магистър“. Целта и задачите на научното изследване се свързват с научните ни търсения, в теоретически и практически план, за изграждането у

студентите на готовност за труд в процеса на обучение. Върху основата на цялостно, систематизирано, със съвременен изследователски инструментариум изследване, установи готовността за труд на студентите, обучавани в специалността „Регионално развитие“. Предмета на изследването е дейността на студентите и преподавателите в УНСС, в която се проследява динамиката на готовността за административен труд. Всички участници са подбрани по Случаен принцип. Поставени са задачи да се изясни изходната теоретична основа на изследването. Тя включва определени позиции по модела на административната професия, като системна структура; определяне на понятията „готовност за труд“ и „готовност за административен труд“, тяхната същност и структура; анализ на компонентите на готовността, както и регулативните ѝ механизми. Да се определят водещите показатели на готовността за труд и се операционализират в процеса на подготовката в университета. Като се проучи формирането на трайна професионална насоче-

ност на студентите - бъдещи администратори. Да се разкрие степента на осмисленост, нивото на зрелост, изменението на мотивите, обуславящи избора професия и отражението ѝ върху психичната готовност за работа в регионалното развитие. Да се разкрие ценностната система на студентите, свързана с професията на регионалиста - представата им за професията, очакванията от нея, оценката ѝ и нейното място в ценностната им система, перспективата за собствено професионално развитие. Върху основата на получените резултати от изследването, се направят заключения, изводи и препоръки за работа в университетите, които подготвят кадри за регионалното развитие - държавна (централна и местна), регионалния бизнес и регионалната икономика. Всички те да послужат като фундамент за по-нататъшни изследвания и разработки, за по-целесъобразна система за професионална подготовка на бъдещите специалисти в областта на регионалното развитие. Изследването реализира с комплекс от разнообразни методи, за да се гарантира и осигури пълнота, достоверност и обективност на получените резултати по проучваната проблематика. Разработена е експертна карта, съобразно изискванията към метода на „компетентните съдии“, използван в изследователската дейност в постановките за структурния модел на психичната готовност за административен труд. Основните резултати са свързани с това да се изведат необходимите данни и обобщения в хода на професионалната подготовка на студентите по регионално развитие в УНСС, в каква степен бъдещите специалисти по регионално развитие усвояват структурата и съдържанието на професионалния административен труд и изразяват различно отношение към него.

Preparing regional development students at UNWE for administrative work

The relevance arises from the need to verify the dynamics of readiness to work in regional development (public sector and regional economy) of the students of the specialty „Regional Development“ at UNSS in the training and qualification degrees „Bachelor“ and „Master“. The purpose and tasks of scientific research are related to our scientific research, in theoretical and practical terms, to build students' work readiness in the learning process. On the basis of a complete, systematized study using modern research tools, he determined the work readiness of students studying in the field of „Regional Development“. The subject of the study is the activity of students and teachers at UNSS, where the dynamics of readiness for administrative work is tracked. All participants are randomly selected. Assumptions were made to clarify the initial theoretical basis of the study. This includes certain positions tailored to the administrative profession, such as a system structure; the definition of the terms „readiness for work“ and „readiness for administrative work“, their essence and structure; the analysis of the components of readiness, as well as its regulatory mechanisms. Determination of the leading indicators of readiness for work and their operationalization in the process of preparation at the college. By studying the formation of a permanent professional orientation of students - future administrative employees. To show the degree of meaningfulness, maturity, change of motives that determine the choice of profession and their impact on mental readiness to work in regional development. To show the students' value system in relation to the profession of regionalist - their conception of this profession, their expectations of it, its evaluation and place in their value system, the perspective of their own professional development. Based on the research results, conclusions, conclusions and recommendations are given for work at universities preparing personnel for regional development - state (central and

local), regional enterprises and the regional economy. All of them should serve as a basis for further research and development, for a more appropriate system of professional training of future specialists in the field of regional development. The research is carried out using a complex of different methods to ensure and guarantee the completeness, credibility and objectivity of the results on the topics studied. In accordance with the requirements for the method of „competent judges“, an expert map was developed, which was used in the research activity in the presentations for the structural model of mental readiness for administrative work. The main results are related to the determination of the necessary data and summaries in the framework of professional training of students of regional development at UNSS, to what extent the future specialists of regional development master the structure and content of professional administrative work and express different attitudes towards it. In this direction, in our opinion, it is a necessity and a prerequisite for the formation of a high level of competence mastery in future specialists to bring out the willingness to work. This also includes having the mental readiness to carry out this work.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 5/2022

Project leader:

Prof. Dr. Kamen Petrov

Project length:

2022-2023

Team members:

Assoc. Prof. Dr. Nikolay Tsonkov

Ch. Assistant Dr. Ralitsa Veleva

Ch. Assistant Dr. Vladimir Valkov

Ch. Assistant Dr. Tsvetelina Valcheva

Dr. Tsviatko Tolev

Reviewers:

Assoc. Prof. Dr. Rositsa Vladeva

Разработване на стратегии за дигитално управление на човешките ресурси в иновативни бизнес организации

доц. д-р Миглена
Ангелова

Цел на проекта

Основната цел на научното изследване е да формулира стратегии за развитие на процесите по управление на човешките ресурси в съвременен контекст, насочени към български бизнес организации. Тази основна цел бе постигната посредством изпълнението на следните специфични цели:

1. Установяване на ключовите характеристики на дигитализираните процеси по управление на човешките ресурси.
2. Дефиниране на критерии и показатели за оценка на ефективността на дигитализирани процеси по управление на човешките ресурси.
3. Разработване на стратегии за развитието на дигитализацията на процесите по управление на човешките ресурси.
4. Оценка на приложимостта на разработените стратегии в условията на български бизнес организации.

Използвана методология

- научен анализ и синтез на информация от изследвания на български и чуждес-

транни учени и статистическа информация от НСИ;

- проведени анкетни проучвания сред различни целеви групи (работници, работодатели, млади хора, представители на ИКТ бизнеса)
- проведени интервюта с работодатели
- обработка и анализ на събраните данни

Постигнати научни резултати

Разработени са стратегии за дигитализация на ключови процеси по управление на човешките ресурси, свързани с: изграждане на единна система за управление на човешките ресурси; възможности за автоматизация на административните задачи и документооборот; внедряване на Изкуствен интелект при подбор на нови сътрудници; изграждане на дигитална платформа за обучение и развитие; повишаване на ефективността на вътрешната комуникация и нивото на ангажираност на сътрудниците чрез нови дигитални инструменти; изграждане на нови възможности за мобилен достъп / приложения до услугите, свързани с УЧР; подход за киберсигурност и защита на събраните данни и техния анализ.

Developing Strategies for digital Human Resource Management in Innovative Business Organizations

Objective of the project:

The main objective of the scientific research is to formulate strategies for the development of human resource management processes in a modern context, targeting Bulgarian companies. This main objective was achieved through the implementation of the following specific objectives:

1. Identification of the main characteristics of digitized human resource management processes.
2. Definition of criteria and indicators for evaluating the effectiveness of digitalized HR management processes.
3. Elaboration of strategies for the development of the digitalization of HR management processes.
4. Evaluation of the applicability of the developed strategies under the conditions of the Bulgarian companies.

Methodology

- scientific analysis and synthesis of information from the research of Bulgarian and foreign scientists and statistical information from the NSI;
- conducting surveys among different target groups (employees, employers, young people, representatives of the ICT sector in Bulgaria)
- conducting interviews with employers
- processing and analyzing the collected data

Scientific results achieved

Strategies were developed for the digitalization of the most important processes in HR management in terms of: building a unified HR management system (platform); possibilities for automation of administrative tasks and document flow; implementation of artificial intelligence in the recruitment process; building a digital platform for training and development of employees; increasing the effectiveness of internal communication and employee engagement through new digital tools; building new possibilities for mobile access / applications to services related to HR management; approaches to cyber security and protection of the collected data and their analysis.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 10/2023

Project leader:

Assoc.Prof. Dr. Miglena Angelova

Project length:

2022-2023

Team members:

Assoc. Prof. Dr. Nikolay Tsonkov

Prof. Dr. Rima Tamošiūnienė

Prof. Dr. Tsvetana Stoyanova

Assoc. Prof. Dr. Philip Stoyanov

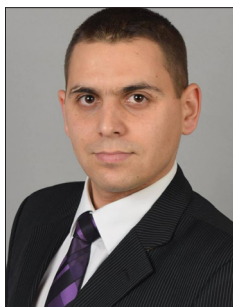
PhD Student Angel Staykov

Student Tony Stoyanova

Reviewers:

Prof. Dr. Miglena Temelkova

Синтезиране на анонимизиран многомерен масив от данни, интегриращ демографски, личностни и финансово-икономически данни на ниво индивид, за използване на финансови услуги

ас. д-р Васил
Марчев

В епохата на големите данни се наблюдава недостиг на масиви от чувствителна информация. Това са данни попадащи под законодателството за защита на личните

данни. Проектът разглежда възможността за генериране на многомерен масив, интегриращ личностни и демографски характеристики, персонални и рискови предпочитания, социално-икономически и психологически променливи, финансови и банкови данни, приложим в икономическите и финансови области.

Целта на изследването е да се синтезира масив от многомерна база от синтетични данни. Това са данни, които не са събрани от реално наблюдение, а са генерирани посредством статистически зависимости, интегрирани в алгоритми. Тези масиви могат да се използват както за тестови данни, така и за обучение и валидация на модели.

Предимства на синтетичните данни са липсата на ограничения и запазване на взаимовръзките между променливите. Основни-

те недостатъци се откриват в трудностите при генериране на данните и нуждата от валидация. Качеството на новосъздадената база зависи от уместността на използвания модел.

Методологията на изследването обхваща подбор на променливите и анализ на разпределенията им, създаване на речник и бизнес логика, избор на подход за симулация, изграждане на модел, прилагане на бизнес логика и премахване на невъзможни стойности, анализ на получените данни и валидация на модела. Освен гореописаните основни методи в отделните части на изследването се използват и разнообразни статистически подходи.

Разработена е цялостна методология и набор от софтуерни алгоритми за синтезиране на многомерен масив от синтетични данни, за обезпечаване на модела. Апробиран са набор от различни методи за генериране на синтетични данни. Разработен е широк набор от методи за синтезиране и валидиране на синтетични данни. Осъществен е избор на методи и реализиране на набор от синтетична информация, спрямо обособените личностни предпочитания.

Synthesizing an anonymized multidimensional dataset integrating at the individual level demographic, personal, and financial-economic data on financial service use

In the epoch of big data, there occurs an observation of scarcity of datasets with sensitive information. These data are subject to the personal data protection legislation. The project investigates the feasibility of creating a multidimensional dataset that includes personal and demographic traits, personal and risk preferences, socioeconomic and psychological variables, and financial and banking data relevant to economic and financial domains.

The goal of the research is to create a variety of multidimensional synthetic databases. These are data that are generated by statistical dependencies embedded in algorithms rather than actual observations. These arrays can be used to train and validate models as well as test data.

The advantages of synthetic data are the absence of restrictions and the preservation of interrelationships between variables. The main disadvantages are the challenges in generating data and the requirement for validation. The quality of the newly created database depends on the appropriateness of the model used.

The study methodology includes selection of variables and analysis of their distributions, data dictionary and business logic creation, selection of simulation approach, model building, application of business logic and removal of impossible values, data analysis and model validation. In addition to the core procedures stated above, a set of statistical

methodologies are applied in each section of the study.

A comprehensive methodology and a set of software algorithms have been developed for synthesizing a multidimensional array of synthetic data to provide the model. A range of different methods for generating synthetic data have been tested. A wide range of methods for synthesizing and validating synthetic data has been developed. A selection of methods and generation of a set of synthetic information was carried out, according to individual preferences.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ - 23/2023/В

Project leader:

Assistant Dr. Vasil Marchev

Project length:

2023 - 2024

Team members:

Assoc. Prof. Dr. Angel Marchev
Assoc. Prof. Dr. Alexander Efremov
Dr. Boyan Markov
PhD Student Milena Piryanova
PhD Student Dimitar Lyubchev
Student Daniel Masarliev
Student Valentin Mitkov

Reviewers:

Assoc. Prof. Dr. Boryana Pelova

Оценяване на въздействието на изследователската дейност: успешни практики и перспективи за приложение

проф. д-р
Матилда
Александрова

Целта на научното изследване е аргументирано да формулира реалистични възможности за определяне на система от ключови показатели за

измерване и оценяване на изследователската дейност (ИД) във висшите училища и научните организации. За постигането на тази цел е предвидено изпълнението на следните задачи, формиращи съдържанието на изследователската работа: (1) проучване на международния опит и специализирана литература, третираща различни модели и системи от ключови показатели за оценяване на въздействието на ИД; (2) провеждане на сравнителен анализ на различни концептуални модели за комплексен мониторинг, контрол и оценяване на ИД; (3) изследване на международната и българска практика относно прилагането на ефективни подходи и методи за измерване и оценяване на въздействието на резултатите от ИД; (4) обосноваване, разработване и апробиране на прототип на система от ключови

индикатори за комплексно оценяване на въздействието на ИД; (5) формулиране на препоръки за внедряване на добри практики при оценяване на въздействието на ИД с висок потенциал за ефективно приложение, адаптирани към българските условия.

Научното изследване изисква приложение на комплексна методология: мета-анализ на научни публикации по темата, анализ на вторични данни, метод на експертната оценка, метод на сравнителния анализ. Постигнатите научни резултати могат да се обобщят в следните насоки: обогатяване на съществуващото научно знание по изследваната проблематика; информационно-аналитично осигуряване на процеса на оценяване на ИД. Резултатите включват проучване и обосновка на добри международни практики с реален потенциал за трансфер в българските условия. Оценяването на комплексните ползи от ИД чрез система от адекватни ключови показатели би имало пряк практико-приложен ефект върху политиките за стимулиране на научноизследователската дейност – както на организационно, така и на национално ниво.

Research Impact Assessment: Successful Practices and Application Perspectives

The aim of this research project is to formulate a realistic approach to the development of a system of key indicators for measuring and evaluating research impact (RI) in higher education and research organisations. In order to achieve this goal, the following tasks are envisaged, forming the content of the research work: (1) desk study of the international experience and specialized literature dealing with different models and systems of key indicators for assessing RI; (2) comparative analysis of different conceptual models for complex monitoring, control and evaluation of research; (3) exploration of international and Bulgarian practices on the application of effective approaches and methods for measuring and evaluating RI.

The execution of research project requires the application of a complex methodology: meta-analysis of scientific publications on the topic, secondary data analysis, method of expert assessment, method of comparative analysis. The achieved scientific results can be summarized in the following directions: enrichment of the existing scientific knowledge about the studied object; information-

analytical support to the process of evaluation of RI. Results include study and justification of good international practices with real potential for transfer to the Bulgarian practice. Assessing the complex benefits of RI through a system of adequate key indicators would have a direct applied effect on policies to stimulate research activity – both at organisational and national level.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 25/2023

Project leader:

Prof. Dr. Matilda Alexandrova

Project length:

2023 - 2024

Team members:

Prof. D.Sc. Maya Lambovska

Chief Assistant Dr. Antoaneta Angelova

Reviewers:

Prof. D.Sc. Diana Ivanova

Регионални аспекти при формирането на съвременната демографска картина – сценарий за развитие на населението на България (2030)

гл. ас. д-р
Десислава Боцева

Основната цел на научното изследване е изготвянето на адекватен, научно обоснован и информационно обезпечен демографски сценарий на процесите на развитие на населението на България до

2030 годна, който да послужи за основа за удовлетворяване на необходимостта от трансформирана стратегическа рамка на демографската ни политика.

Съдържанието на научното изследване включва:

- Систематизиране на теоретични и методологични постановки на демографското развитие на Република България;
- Анализ и оценка на демографската ситуация и идентифициране на териториалните диференциации в развитието на населението;
- Обобщаване на резултатите от проекта в дигитален и хартиен наръчник, за изготвяне на съвременната демографска стратегия на Република България, 2030.

Използвана методология: Прилагат се сравнителен анализ, статистически и социологически анализ, експертно мнение и дълбочинни интервюта, реализация на емпирично изследване за обработване на обширни масиви от статистическа инфор-

мация и провеждане на анкетно проучване за идентифициране на състоянието на параметрите по качествени показатели. Прилагат се метода на дедукция-индукция, исторически, сравнителен анализ, математико-статистически (вкл. SPSS) и други.

Постигнатите научни и приложни резултати са:

- Обобщаване на теоретичните аспекти, научните модели и изследователския инструментариум на демографията, демографското развитие и устойчивото развитие и обзор на нормативните и регулаторни постановки;
- Дефиниран емпиричен модел и механизъм за изследване на демографска тенденция и построяване на средносрочен демографски сценарий;
- Очертана тенденция пред развитието на демографската ситуация в България;
- Изготвен дигитален и хартиен наръчник на тема „Методология за изготвяне на съвременна демографска стратегия на Република България, 2030“.

Резултатите по проекта са представени на международни форуми и национални научно-практически конференции и са публикувани в 6 публикации, от които 4 статии, индексирани в бази данни с научна информация и 2 публикации в издания с импакт фактор (Scopus).

Regional Aspects in Shaping the Contemporary Demographic Landscape – Development Scenario for Bulgaria's Population (2030)

The main goal of the research is to create an adequate, scientifically grounded, and information-supported demographic scenario for the population development processes in Bulgaria up to 2030. This scenario will serve as a basis for addressing the need for a transformed strategic framework for our demographic policy.

The content of the research includes:

- Systematization of theoretical and methodological frameworks for the demographic development of the Republic of Bulgaria;
- Analysis and evaluation of the demographic situation and identification of territorial differentiations in population development;
- Summarization of the project's results in a digital and print handbook for developing the contemporary demographic strategy of the Republic of Bulgaria for 2030.

Methodology Used: The research employs comparative analysis, statistical and sociological analysis, expert opinions, in-depth interviews, empirical research for processing extensive statistical data, and surveys to identify the status of parameters based on qualitative indicators. The methods of deduction-induction, historical analysis, comparative analysis, and mathematical-statistical methods (including SPSS) are applied.

Achieved Scientific and Practical Results:

- Summarization of theoretical aspects, scientific models, and research tools of demography, demographic development, and sustainable development, along with a review of normative and regulatory frameworks;

- Definition of an empirical model and mechanism for studying demographic trends and constructing a medium-term demographic scenario;

- Identification of trends concerning the demographic situation in Bulgaria;

- Development of a digital and print handbook titled „Methodology for Developing a Contemporary Demographic Strategy for the Republic of Bulgaria, 2030."

The results of the project have been presented at international forums and national scientific-practical conferences, and have been published in six publications, including four articles indexed in scientific information databases and two publications in journals with impact factors (Scopus).

FACTBOX

Project №:

NID NI-26-2023

Project leader:

Chief Assist. Dr. Desislava Botseva

Project length:

2023 - 2024

Team members:

Assoc. Prof. Dr. Georgi Nikolov

Chief Assist. Dr. Nikola Tanakov

Student Gabriela Najakova

Student Radodlav Garvanov

Student Andon Manev

Student Gergana Ivanova

Student Boris Ivanov

Student Denitsa Ilieva

Reviewers:

Prof. D.Sc. Petar Borisov

Факултет
Икономика на
инфраструктурата

Economics of Infrastructure Faculty

Изследване на нивото на предприемачески компетенции сред студентите в България

доц. д-р Даниел
Йорданов

Резюме

Безспорно развитието на съвременната икономика е свързано със създаване на устойчива взаимовръзка „бизнес – университет“. На тази основа, през последните години нараства дела на новосъздадените фирми в глобален мащаб, които са инициирани от бизнеса, но се създават и развиват в академична среда. Това налага да се изследват тези предпоставки, които ускоряват процеса на академично предприемачество и задълбочават интеграцията на бизнеса в университетите.

Основната цел, която е поставена и изпълнена в трите етапа на изследването е: да се изследва приложимия компетентност модел на предприемаческите нагласи сред българските студенти в частност на УНСС. Да се разкрие нивото им и да се дадат препоръки за насърчаване на предприемаческата активност, предприемаческите компетентности и средства за тяхното повишаване.

При реализация на отделните етапи се отчита и изпълнението на следните проектни резултати: 1. На база на анализите в предходния етап включващ известни научни изследвания и идентифицираните набор от умения, които могат да се характеризират като „предприемачески умения“, и проведеното наблюдение сред студентите от УНСС, са обобщени резултати за наличието на способности за академично предприемачество на студентите.; 2.проводено е повторно изследване на студенти на УНСС за верифициране на резултатите, в резултат на което е подготвена методика за интерактивно наблюдение и анализ на способностите за академично предприемачество на студентите от УНСС; 3. на основата на разработената методическа схема е направен и интерактивен софтуерен продукт.

Постигнатите научни и приложни задачи могат да се използват за напирание на „преки пътища“ към развитието на предприемаческия потенциал на студентите на УНСС.

Investigating the level of entrepreneurial skills of students in Bulgaria

Abstract

Undoubtedly, the development of the modern economy is closely linked to the establishment of a sustainable „business-university“ relationship. In recent years, there has been a notable increase in the number of start-ups initiated by businesses but created and developed within academic environments on a global scale. This trend necessitates an examination of the prerequisites that accelerate the process of academic entrepreneurship and enhance the integration of business within universities.

The primary objective, which was established and achieved through three stages of research, is to examine the applicable competency model of entrepreneurial attitudes among Bulgarian students, particularly at the University of National and World Economy (UNWE). The aim is to assess their level of entrepreneurial competencies and provide recommendations for enhancing entrepreneurial activity and skills.

During the execution of each stage, the following project outcomes were also considered: 1. Based on analyses from the previous stage, which included established scientific research and a defined set of skills characterized as „entrepreneurial skills, conducted among UNWE students, results were summarized regarding the availability of academic entrepreneurship abilities among

the students. 2. A follow-up study of UNWE students was conducted to validate the findings, resulting in the development of a methodology for interactive monitoring and analysis of the academic entrepreneurship abilities of UNWE students. 3. Based on the developed methodological framework, an interactive software product was created. The scientific and practical outcomes achieved can be utilized to facilitate the development of the entrepreneurial potential of UNWE students.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 19/2021

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Daniel Yordanov

Project length:

2021 - 2023

Team members:

Prof. D. Sc. Nikolai Sterev

Dr. Violeta Manolova

Dr. Krasimir Petkov

Assoc. Prof. Dr. Steryo Nojarov

Assoc. Prof. Dr. Fahri Idriz

Reviewers:

Prof. Dr. Milen Baltov

Ролята на фотоволтаичните генераторни мощности при внедряването на електрическа мобилност в България

доц. д-р Владимир
Зиновиев

Основна цел на проекта:

Водещата цел в научното изследване, което е в основата на проекта, е да се създаде основа за провеждането на задълбочени проучвания, с които да се осигури подготовката на специалисти и учени, които да създадат ядро на компетентност в сфера с висока степен на актуалност, а именно балансирането на търсенето и предлагането на електроенергия в бъдещата декарбонизирана енергийна и транспортна система.

Методология:

За постигане на поставената цел се предвижда използването на емпирични и теоретични методи, включително симулации, виртуални лаборатории, ситуационно моделиране и експериментална работа. Макар фокусът на проекта да е основно икономически, той предполага прилагането на ин-

тердисциплинарния подход за постигане на максимална обхватност на измеренията на изследвания проблем.

Резултати:

Предложен е стратегически подход – анализ и оценка на икономическите, обществени и финансови въздействия на ВЕИ технологии в енергийната инфраструктура и взаимовръзката с електрическата мобилност. Систематизирани са модели по отношение въздействието на ВЕИ мощностите в критичната енергийна инфраструктура и нуждите на електрическата мобилност. Анализирани и изведени са подходящи мерки за подобряване на показателите за ефективност на преносната и разпределителна енергийна инфраструктура чрез активното интегриране на съоръжения, свързани с електрическата мобилност.

The role of photovoltaic generation capacity in the introduction of electromobility in Bulgaria

Main aim of the project:

The overall aim of the research underpinning the project is to provide a basis for in-depth research to ensure the training of specialists and scientists and to establish a core competence in a highly relevant area, namely balancing electricity supply and demand in a future decarbonized energy and transport system.

Methodology:

To achieve the stated goal, empirical and theoretical methods are envisaged, including simulations, virtual laboratories, situational modelling and experimental work. Although the focus of the project is mainly on economics, an interdisciplinary approach will be taken to maximise the dimensions of the problem under study.

Results:

A strategic approach is proposed - analysing and assessing the economic, societal and financial impact of renewable energy technologies in energy infrastructure and the interrelation with electric mobility. Models

for the impact of renewable energy capacity on critical energy infrastructure and electric mobility demand are systematised. Suitable measures for improving the efficiency of the energy transmission and distribution infrastructure through the active integration of electromobility systems are analysed and derived.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ-2/2023

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Vladimir Zinoviev

Project length:

01/2023 – 12/2024

Team members:

Silviya Nikolova, PhD Student,
Nikolai Nikolov, PhD Student,
Nadya Parpulova-Ashwort, PhD Student,
Zornitsa Ivanova, PhD Student,
Assoc. Prof. Dr. Tashko Minkov

Reviewers:

Prof. D.Sc. Nina Dyulgerova

Факултет
Международна икономика
и политика

International Economics and Politics Faculty

Пандемията от КОВИД – 19 като политически риск: анализ и оценка на въздействието

доц. д-р Елена
Симеонова

Пандемията от К-19 с невероятна скорост постави под въпрос, не само парадигмите на политическа и икономическа организация на обществата, но и науката във всичките ѝ фундаментални и приложни измерения. Тя рязко и коренно промени традиционните параметри на политическия риск, както и съотношението между различните видове политически риск. Водещите световните консултантски компании по проблемите на политическия риск като например Eurasia Group, Political Risk Services Group, World Risk Review и др. отчетат промяна в структурата на този вид риск. Основна цел на проекта е цялостно преосмисляне, от теоретична и практико-приложна гледна точка, на класическата концепция за политическия риск в ключовите ѝ измерения: (1) същност на политическия

риск; (2) методологичен инструментариум за анализ и прогнозиране; (3) оценка на въздействието. Използваните изследователски методи са: моделиране (теоретично и формално), вторичен анализ на данни, описание на случаи. Постигнати следните основни резултати: (1) концептуализиране на пандемията от Ковид-19 като политически риск; (2) идентифициране и моделиране на социалните ефекти на политическия риск, в частност на пандемията от Ковид-19; (3) проследяване на политическото и общественото поведение по време на пандемията през призмата на степените на демократичност на различните общества и различните типове политически ценности и интереси. (4) конструиране на обобщен показател за измерване на влиянието на политическия риск върху обществото.

The COVID-19 pandemic as a political risk: analysis and impact assessment

The COVID-19 pandemic rapidly challenged not only the paradigms of political and economic organization of societies but also science in all its fundamental and applied dimensions. It drastically and profoundly altered the traditional parameters of political risk, as well as the balance between the different types of political risks. Leading global consulting firms specializing in political risk, such as Eurasia Group, Political Risk Services Group, World Risk Review, and others, have reported a shift in the structure of this type of risk. The primary aim of the project is to present a comprehensive reassessment, from both theoretical and applied perspectives, of the classical concept of political risk in its key dimensions: (1) the nature of political risk; (2) methodological tools for analysis and forecasting; (3) impact assessment. The research methods employed include modeling (both theoretical and formal), secondary data analysis, and case studies. The following main results were achieved: (1) conceptualization of the COVID-19 pandemic as a political risk; (2) identification and modeling of the social effects of political risk,

particularly of the COVID-19 pandemic; (3) examination of political and societal behavior during the pandemic through the lens of varying levels of democracy in different societies and the different types of political values and interests; (4) development of a composite indicator to measure the impact of political risk on society.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 18/2020

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Elena Simeonova

Project length:

2020 – 2024

Team members:

Prof. Dr. Blaga Blagoeva

Dr. Radka Kodjabasheva

PhD Student Hristina Dimitrova

Reviewers:

Assoc. Prof. Dr. Stoyanka Georgieva

Промени в потреблението след 2020 и роля на маркетинговите комуникации

доц. д-р
Александър
Христов

Проектът изследва въздействието на започналата през 2020 г. криза върху потреблението и върху потребителското поведение и най-вече върху техните изменения, включително и дългосрочни. Това от своя страна е свързано с ролята на маркетинговите комуникации и необходимостта от тяхното усъвършенстване. Поставените цели са две: 1) да бъдат изведени промените в потребителското поведение, като се направи опит да се отсеят дългосрочните и 2) формулирането на необходими промени в управлението на маркетинговите комуникации.

Използваните изследователските методи са дълбочинно интервю и структурирана онлайн анкета. С помощта на дълбочинните интервюта е концептуализиран изследователският проблем и са изведени основните изследователски променливи, а посредством структурираното онлайн допитване

са събрани количествени данни за обекта на изследване.

Резултатите са интересни – пандемията е действала като катализатор на промени в потребителското поведение, сред най-значимите от които са ускорената дигитализация и произтичащите от нея дейности, опитването на нови продукти и намирането на нови начини за прекарване на свободното време. Преминаването към устойчивост, насърчаването на отговорни действия и приоритизирането на доверието и лоялността ще бъде от решаващо значение за дългосрочния успех.

Резултатите ще допринесат за по-добро общуване с потребителите в условията на променено потребление и ще създадат предпоставки за усъвършенстване на тяхната защита и повишаване ефективността на маркетинговите дейности.

Changes in consumption after 2020 and the role of marketing communication

The project examines the impact of the crisis that started in 2020 on consumption and on consumer behavior and on their changes, including long-term ones. This is also related to the role of marketing communications and the need they to be developed. The aims of the research are two: 1) to show the changes in consumer behavior, making an attempt to outline the long-term ones and 2) to formulate changes needed in the management of marketing communications.

The research methods used are an in-depth interview and a structured online survey. Through in-depth interviews, the research problem was conceptualized and the main variables were derived, and with the help of the structured online survey, quantitative data about the research object were collected.

The results are interesting – the pandemic has acted as a catalyst for changes in consumer behavior, among the most significant of which are accelerated digitalization and the resulting activities, trying new products and finding new ways to spend free time. Shifting to sustainability,

promoting responsible action and prioritizing trust and loyalty will be critical to long-term success. The results will contribute to better communication with consumers in the conditions of changed consumption and will create prerequisites for improving their protection and increasing the efficiency of marketing activities.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 11/2021

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Alexander Hristov

Project length:

2021-2023

Team members:

Chief Assistant Dr. Elena Kostadinova

Chief Assistant Dr. Kristian Jelev

Student Viktoria Lozeva

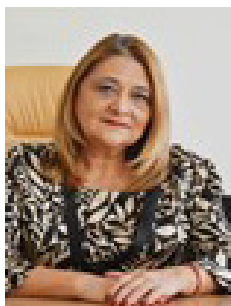
Student Lora Tzvetkova

Student Evelina Angelova

Reviewers:

Prof. Dr. Veselin Blagoev

Дългови инструменти за финансиране на устойчиво икономическо развитие в Европейския съюз

проф. д-р
Светлана
Александрова-
Златанска

Изследователският проект е провокиран от бързото развитие на пазара за дълговите инструменти за устойчиво развитие, които са един от източниците за ограничаване на ефектите от изменението на климата и за балансирана устойчивост на икономиката. В научното изследване се разглеждат подходите за финансиране на зеления преход и на устойчивото развитие, изведени са характеристиките на видовете дългови инструменти, направен е анализ на динамиката на нововъзникналия капиталов пазар на устойчиви и зелени облигации. Главната цел на научната разработка е да се изследва приноса на устойчивите и зелени дългови инструменти за постигане на целите на

устойчиво развитие на ООН и значението им за постигане на иновативна и климатично-неутрална европейска икономика. В изследването са използвани систематичен, сравнителен и факторен анализ за оценка на ефектите от устойчивото финансиране за ограничаване на въглеродния отпечатък в икономиката на страните от ЕС. Резултатите от емпиричния анализ показват въздействията на дълговото финансиране върху потреблението на енергия, общите емисии от парникови газове, нетните поглъщания на въглеродни емисии в страните от ЕС. Изследването и научните резултати са представени в монография и в две статии в реферирани и индексирани научни списания.

Debt instruments for funding sustainable economic development in the European Union

The research project is provoked by the growth of sustainable debt instruments and their use for limiting the effect of climate change and for balancing economic sustainability. The research project was provoked by the rapid development of the market for debt instruments for sustainable development, which are one of the sources for limiting the effects of climate change and for the balanced sustainability of the economy. The research examines the approaches to financing the green transition and sustainable development, identifies the characteristics of the types of debt instruments and analyzes the dynamics of the emerging capital market of sustainable and green bonds. The main aim of the research is to investigate the contribution of debt instruments to achieving the UN's sustainable development goals and their importance in achieving an innovative and climate-neutral European economy. The aim is to study the role of debt instruments in financing the achievement of the UN's sustainable development goals and their contribution to an innovative and climate-neutral European. The study used

systematic, comparative and factorial analysis to assess the effects of sustainable financing to limit the carbon footprint in the economy of EU countries. The results of the empirical analysis show the impacts of debt financing on energy consumption, total greenhouse gas emissions, net carbon sinks in EU countries. The research and scientific results are presented in a monograph and in two scientific articles.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 12/2021

Project leader:

Prof. Dr. Svetlana Alexandrova

Project length:

2021 – 2023

Team members:

Associate Prof. Dr. Silvia Kirova

Chief Assis. Dr. Stefan Petrov

Reviewers:

Prof. D.Sc. Virginia Zhelyazkova

Assoc. Prof. Dr. Elizabeth Yoneva

Факултет
Приложна информатика
и статистика

Applied Informatics and Statistics Faculty

Развитие и използване на изкуствения интелект в образованието и икономиката

проф. д-р
Димитър Велев

Цел на научната разработка е да се изследват и анализират възможностите за развитие и използване на изкуствения интелект (Artificial Intelligence, ИИ, AI) в образованието и икономиката в насока повишаване, както на качеството на обучение в българските учебни заведения, в частност утвърждаване на лидерските позиции на УНСС сред икономическите университетите, така и увеличаване на конкурентоспособността на българските фирми и бизнес организации.

Анализиран са същността и особеностите на ИИ. Извършен е сравнителен анализ на съществуващия хардуер и софтуер за ИИ. Анализиран са специфичните особености и потенциалните ползите от използване на ИИ в образованието и в икономиката. Формулирани са специфичните изисквания и организационни - технологичните етапи за внедряване на ИИ в образованието и в различни по своята дейност бизнес компании.

Анализиран са предизвикателствата на приложение на ИИ в управление на риска от природни бедствия. Анализиран са предизвикателствата при интегрирането на ИИ с 5G в управлението на риска от природни бедствия.

Анализиран са проблемите, особено-стите и ползите на приложението на ИИ в дигиталния маркетинг и гъвкавото управление на транспортни проекти.

Анализиран са възможностите за постигане на целите за устойчиво развитие чрез обучение, базирано на ИИ.

Предложена е концептуална рамка за решаване на етични проблеми в генеративния ИИ.

Дефинирани са препоръки за разработване на образователен курс по ИИ в киберсигурността за мениджъри.

Получените резултати са представени в 7 публикации, които са индексирани в световната база данни Scopus.

Development and Use of Artificial Intelligence in Education and Economy

The aim of the project is to research and analyze the possibilities for the development and use of artificial intelligence (AI) in education and the economy in the direction of increasing the quality of education in Bulgarian educational institutions, in particular strengthening leadership positions of UNSS among economic universities, as well as increasing the competitiveness of Bulgarian companies and business organizations.

The essence and features of AI are analyzed. Benchmarking of existing AI hardware and software is performed. The specific features and potential benefits of using AI in education and in the economy are analyzed. The specific requirements and organizational – technological stages for the implementation of AI in education and in different business companies have been formulated.

The challenges of applying AI in natural disaster risk management are analyzed. The challenges of integrating AI with 5G in natural disaster risk management are analyzed.

The problems, features and benefits of the application of AI in digital marketing and agile transport project management are analyzed.

The possibilities for achieving Sustainable Development Goals (SDGs) through AI-based education are analyzed.

A conceptual framework for solving ethical issues in Generative AI is proposed.

Essentials for the development of an educational course on AI in cybersecurity for managers are proposed.

The obtained results are presented in 7 publications, which are indexed in the world database Scopus.

FACTBOX

Project №:

NID NI - 1/2021

Project leader:

Prof. Dr. Dimiter Georgiev Veleve

Project length:

2021 - 2023

Team members:

Prof. Dr. Tsvetan Tsvetkov

Prof. Dr. Marin Galabov

Prof. Dr. Plamena Zlateva

Assoc. Prof. Dr. Shteryo Nozharov

Chief Assist. Dr. Kostadin Sheiretsky

Assist. Dr. Anna-Maria Markova

Student Boryana Vasileva

Student Daniel Zhelyazkov

Dr. Yavor Tabov

Reviewers:

Prof. Dr. Vladimir Dimitrov

Макроикономически и социални измерения на екологичната трансформация на икономиката в контекста на Европейския зелен пакт

проф. д-р Соня Чипева

Изменението на климата, намаляването на биоразнообразието, изчерпването на природните ресурси, увеличаването на рисковете за околната среда са основни проблеми, стоящи пред съвременните

общества. За да се осигури ефективно управление на тези глобални процеси е необходимо да бъдат преосмислени икономическите и социални модели на обществото като те се насочат към минимизиране на климатичните промени, съхраняване и възобновяване на природните ресурси и биоразнообразието на планетата и щадящо отношение към околната среда. Осигуряването на устойчиво бъдеще на планетата изисква да бъдат изградени модели за устойчиво развитие с акцент върху „зелената икономика“, ниско-карбоново производство и еколого-щадяща индустрия.

Основна цел на настоящето изследване е да анализира и оцени значимостта, силата на въздействие и ефектите от екологичната трансформация, породена от

усилията на ЕС, за „озеленяване“ на икономиките на страните от ЕС с основен акцент върху България.

В рамките на изследването са разглеждани същността, необходимостта и формите на проявление на екологичната трансформация на икономиката в България и в ЕС. Изяснен е характера, целите и различните аспекти на Европейския Зелен Пакт и въздействието му върху краткосрочното и дългосрочно развитие на европейската икономика. Изследвана е корелацията между редица индикатори за екологична трансформация и макроикономическата активност на страните членки и е разработена серия иконометрични модели, с помощта на които са анализирани ефектите на екологичната трансформация върху макроикономическата активност – общо за ЕС, за обособени групи държави и за България. Анализирана е ролята на кръговата икономика и нейните основни принципи за успешното осъществяване на екологичния преход в страните членки и в България. Систематизирани са ползите от кръговата икономика и въз основа на това е анализиран напредъка на нашата страна по отношение прехода към кръгов модел.

Macroeconomic and social dimensions of the ecological transformation of the economy in the context of the European Green Pact

Climate change, the decline in biodiversity, the depletion of natural resources and the increase in environmental risks are the biggest problems facing modern societies. In order to ensure effective management of these global processes, it is necessary to rethink the economic and social models of societies and orient them towards minimizing climate change, saving and renewing the planet's natural resources and biodiversity, and taking care of the environment. To ensure a sustainable future for the planet, sustainable development models must be developed that emphasize a „green economy“, low-carbon production and environmentally friendly industry.

The main objective of the study is to analyze and assess the significance, impact and consequences of the ecological transition challenged by the EU's efforts to „green“ the economies of EU countries with a focus on Bulgaria.

The nature, necessity and forms of the greening of the economy in Bulgaria and the EU were considered in the study. The nature, objectives and various aspects of the European Green Deal and its impact on the short and long-term development of the European economy are clarified. The correlation between a number of

indicators of ecological transition and the macroeconomic activity of EU countries was examined and a number of econometric models were developed to analyze the impact of ecological transition on macroeconomic activity – for the EU as a whole, for specific groups of countries and for Bulgaria. The role of the circular economy and its key principles for the successful implementation of the green transition in the EU countries and in Bulgaria was analyzed. The benefits of the circular economy are systematized and on this basis the progress of our country in the transition to a circular model is analyzed.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 8/2021

Project leader:

Prof. Dr. Sonia Chipeva

Project length:

2021-2023

Team members:

Chief Assis. Dr. Lyuboslav Kostov

Chief Assis. Dr. Iva Raicheva

PhD Student Radostina Stamenova

Reviewers:

Assis. Prof. Dr. Aneta Marichova

Изследване и моделиране на ерозолни системи с цел подобряване на икономическите показатели при производството и окачествяването на аерозол-производни продукти

гл. ас. д-р
Вилислав
Бучакчиев

Проектът е мултидисциплинарен, обуславящ сътрудничеството между експерти в областта на математиката, физиката и икономиката. Създаден е с цел изследване на количественото и качествено изменение на кинематичния вискозитет и масовата плътност на аеродисперсни системи с ограничен обем. Тази

първична цел попада в предмета на експерименталната физика, като, в допълнение, се очаква развиваните методи да донесат съществени приноси в математиката и математическата икономика чрез получаване и анализиране на аналитични и числени решения на нелинейни параболични ЧДУ, описващи явленията на дифузия, както и системи от такива уравнения.

Задачите, които екипът си постави включват:

1. Експериментално изследване на подходящо избрани аеродисперсни системи с ограничен обем: В лабораторна обстановка да се правят измервания и физически показатели на аерозоли.

2. Обработване на получените експериментални резултати и разработване на метод за определяне на масовата плътност на аеродисперсни системи с ограничен обем: Измерените показатели да се обобщят и анализират и да се разработят методи за оценка на масовата плътност. Методите подлежат на математическа и иконометрична интерпретация.

3. Получаване на нови аналитични решения на нелинейни параболични ЧДУ, описващи явленията на дифузия: Математическите резултати се обобщават и доказват в парадигмата на Частните диференциални уравнения.

В процеса на разработка бе извършено сравнение между относителното разпределение на масовата плътност на аерозолната фаза на аеродисперсните системи с ограничени обем (аерозоли с висока концентрация) и относителното разпределение на плътностите на някои течности. Използваният масив от данни за аерозолите е извлечен в лабораторен експеримент, базиран на разсейването на лазерна светлина. Приложен е параметричен статистически анализ за идентифициране на сходство между относителното разпределение на масовите плътности на изследваните аеродисперсни системи и тази на течности.

Паралелно, в рамките на това изследване, бе приложен методът на прости уравнения (SEsM), за получаване на точно решение на уравнения, които са свързани към нелинейното уравнение на Шрьодингер. Изследван е специфичен случай на SEsM, който се основава на използването на 2 прости уравнения.

Използваните статистически методи при анализа на свойствата на аерозолите са сродни с тези, прилагани при оценката на кредитен риск в контекста на Международния стандарт за финансово отчитане, МСФО 9.

Научните и научно-приложните резултати доведоха до 4 публикации в реферирани научни издания с индексирание в SCOPUS.

Analyses and models of aerosol systems for the improvement of the economic indicators related to production and quality assessment of aerosol-derived products

This multidisciplinary project is created with the cooperation of experts in mathematics, physics, and economics. By design, the primary research goal is to study the quantitative and qualitative change in kinematic viscosity and mass density of aerosol systems with a limited volume. This main goal falls within the subject of experimental physics, and, in addition, the developed methods are expected to make significant contributions to mathematics and mathematical economics by obtaining and analyzing analytical and numerical solutions of nonlinear parabolic PDEs describing diffusion phenomena, and systems from such equations.

The research program the team has put together included the following tasks:

1. Experimental study of appropriately selected aerosol-disperse systems with a limited volume: The physical parameters of aerosols are measured in a laboratory setting.
2. Processing the obtained experimental results and developing a method for estimating the mass density of aerosol-disperse systems with a limited volume: The measured indicators are summarized and analyzed and methods for estimating the mass density are developed. The methods are subject to mathematical and econometric interpretation.
3. Obtaining new analytical solutions of nonlinear parabolic PDEs describing the diffusion phenomenon: Mathematical results are summarized and proved in the paradigm of Partial Differential Equations.

A comparison between the relative distribution of the mass density aerosol phase of aero-dispersed systems of limited volume (aerosols of high concentration) and the relative distribution of the densities of some liquids was performed within this investigation. The

array of data for the aerosols was obtained in an experimental setup based on laser light scattering. The collected data for the aerosols are approximated with Gaussian distributions and presented graphically. The applied statistical analysis demonstrated a distinct similarity between the relative distribution of mass densities of the studied aero-dispersed systems and that of the taken liquids.

In parallel, as a part of this project, the Simple Equations Method (SEsM) was applied to obtain an exact solution of the nonlinear equations of Schroedinger's type. A specific case of SEsM was solved with 2 simple equations.

The statistical methods applied in the study of the properties of aerosols are related to those used in the assessment of credit risk in the context of the International Financial Reporting Standard, IFRS 9.

The final results have contributed to four refereed scientific publications indexed in Scopus.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 17/2021

Project leader:

Chief Assistant Dr. Vilislav Boutchak-tchiev

Project length:

2021 - 2023

Team members:

PhD Student Desislava Rusenova
Chief Assistant Dr. Mario Iliev
Assistant Dr. Krassimir Damov
Assoc. Prof. Dr. Ivan P. Jordanov

Reviewers:

Prof. Dr. Elena Nikolova

Подготовката на студенти за олимпиада по математика, като стимул за обучението им по точни науки във висшите училища

гл. ас. д-р
Вилислав
Бучакчиев

Целта на проекта е да се развие у студенти познавателен интерес към точните науки и способността им към аналитично мислене и създаване на условия за прилагане на изследователски методи в конкретни научни области чрез подготовката им за участие в олимпиада по математика. Тази

първична цел е по естеството си образователна и възпитателна. Същевременно проектът осигурява възможност за въвеждане на студентите в научно-изследователска работа и включването им в научни изяви.

През 2022г. екипът на проекта активно участва в организацията на Националната студентска олимпиада по математика, HCOM22, в Равда, на която домакин беше УНСС. На този форум отборът на УНСС зае първо място в категория В (Икономически университети). През следващата 2023 г. екипът изигра водеща роля при селекцията на студенти за университетския отбор по математика, чрез организацията на Първото Университетско Състезание по Математика, което постави началото на ежегодното му провеждане. През същата година на HCOM23 в град Монтана, УНСС бе представен от два отбора, като Отбор 1 зае първо място в категорията В и всички участници в този отбор са медалисти.

Научно-изследователската дейност по проекта доведе до съществени приноси към приложната математика и математическата икономика.

Паралелно, студенти взеха участие в обработката на данни за решаването на някои иконометрични задачи. Изучавана бе компонента на лихвения процент на банков заем, който е предназначен да компенсира инвеститора за очаквания риск от неизпълнение на задължението на длъжника. В рамките на някои технически допускания, които реалистично отразяват практиката на банките да отпускат кредити на домакинствата се демонстрира, че общият лихвен процент е нарастваща функция на срока на заема. Въпреки че тази зависимост може да изглежда донякъде неинтуитивна, тя е потвърдена и чрез емпиричен анализ.

В друга разработка бе изучаван изведения коефициент на неизпълнение (IRD), представляващ приблизителна оценка. Той се въвежда като приблизителна оценка на коефициента на неизпълнение (RD) и е базиран изцяло на публично достъпна информация от тримесечните доклади на БНБ за кредитното качество. Сравнени са два паралелни подхода на оценка: хибридна ARIMA регресия и асимптотичен модел с един рисков фактор от типа Vasicek-Merton. Общото заключение е, че IRD разкрива същите рискови характеристики като стандартния коефициент на неизпълнение и може да бъде полезен за анализ на кредитния риск. Освен това, IRD има предимството да позволява оценка, базирана на остаряла финансова информация и свежи макроикономически прогнози по интуитивен и управляем начин.

Научните и научно-приложните резултати доведоха до три публикации в реферирани научни издания с индексирание в SCOPUS и една публикация в списание с импакт фактор.

Preparing students for the Mathematical Olympiad as an incentive for their scientific education at universities

The main aim of the project is to stimulate students' cognitive interest in the exact sciences and their ability to think analytically, and to create the conditions for applying research methods in specific scientific fields by preparing them for participation in the Mathematical Olympiad. This is primarily an educational goal. At the same time, the project offers the opportunity to involve students in scientific research and to participate in scientific conferences.

In 2022, the project team actively participated in the organisation of the National Student Olympiad in Mathematics, NSOM22, hosted by UNWE in Ravda. The UNWE team took first place in Category C (Business Universities) at this forum. The following year, 2023, the project members played a prominent role in the selection of students for the university's math team by organising the First University Mathematics Competition, which has been held annually ever since. In the same year, the University was represented at NSOM23 in Montana by 12 students who took first place in Category C and were 6 medalists in the individual competition.

The research activity of the project leads to significant contributions to applied mathematics and mathematical economics.

At the same time, students participate in data processing to solve some econometric problems. We study the expected credit risk spread, i.e. the component of the interest rate on a bank loan that compensates the investor for the estimated risk of default of the borrower. We impose a number of technical assumptions that realistically reflect the practice of banks lending to households and show that the general interest rate is an increasing function of the maturity of the loan. Although this dependence may seem

somewhat counterintuitive, it is confirmed by empirical analysis.

Another study examines the Inferred Rate of Default (IRD) as an approximation of the traditional Rate of Default (RD) based on publicly available information from the Bulgarian National Bank's quarterly reports on credit quality. The results of two parallel estimation approaches are reported and compared: a hybrid ARIMA regression and an asymptotic single risk factor model of the Vasicek-Merton type. The general conclusion is that the IRD is similar to the known characteristics of the confidential default rate and can be useful for credit risk analysis. In addition, it has the advantage of allowing estimation based on stale financial information and fresh macroeconomic forecasts in an intuitive and manageable way.

The final results have contributed to three peer-reviewed scientific publications indexed in Scopus and one in a journal with an impact factor.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ-11/2022а

Project leader:

Chief Assistant Dr. Vilislav Boutchak-tchiev

Project length:

2022 - 2023

Team members:

Student Radoslav Nikolov
Chief Assistant Dr. Mario Iliev
Chief Assistant Dr. Miroslava Ivanova
Assoc. Prof. Dr. Vladimir Kotev

Reviewers:

Prof. DSc. Nikolay Vitanov

Изследване на възможностите за приложение на концепцията за Метавселена в бизнеса и обучението

проф. д-р
Димитър Велев

Целта на научната разработка е да се изследват и анализират възможностите за развитие и използване на Метавселената (Metaverse) в бизнеса и обучението в насока повишаване, както на качеството на обучение в българските учебни заведения, в частност утвърждаване на лидерските позиции на УНСС сред икономическите университетите, така и увеличаване на конкурентоспособността на българските фирми и бизнес организации.

Изследвани и анализирани са основните характеристики на Метавселената като нова концепция за бизнес и обучение. Разгледани са основните технологии, изграждащи Метавселената: Виртуална и разширена реалност (VR и AR); Изкуствен интелект (AI); Генеративен Изкуствен Интелект (GenAI), Големи Данни, Интернет на нещата (IoT), 5G комуникации. Изследвани са приложения в Метавселената: Развлечения и игри; Образование и обучение; Бизнес и търговия; Здравеопазване; Социално взаимодействие.

Анализиран е потенциалът на Метавселената като дигитална платформа за бизнес иновации. Дефинирани са предизвикателства при внедряването на устойчиво производство в индустриалната Метавселена чрез Големи данни и AI. Прогнозирано е бъдещето на бизнес иновациите чрез GenAI.

Анализирани са предизвикателствата на Метавселената в дигитализацията на образованието. Дефинирани са предизвикателства при сливането на GenAI с Метавселената за образование от следващо поколение.

Анализирани са възможни рискове и заплахи при използването на GenAI. Идентифицирани са проблеми с поверителността на GenAI.

Получените резултати са представени в 7 публикации, от които 1 вече е индексирана и 6 ще бъдат индексирани в световната база данни Scopus.

Research on the Application Possibilities of the Metaverse Concept in Business and Education

The aim of the project is to research and analyze the possibilities for development and use of the Metaverse in business and education in the direction of increasing the quality of education in Bulgarian educational institutions, in particular strengthening the leadership positions of the UNWE among the economic universities, as well as increasing the competitiveness of Bulgarian companies and business organizations.

The main characteristics of the Metaverse as a new concept for business and learning are explored and analyzed. The main technologies that make up the Metaverse are considered: Virtual and Augmented Reality (VR and AR); Artificial Intelligence (AI); Generative Artificial Intelligence (GenAI), Big Data, Internet of Things (IoT), 5G communications. Metaverse applications explored: Entertainment and gaming; Education and training; Business and trade; Health care; Social interaction.

The potential of the Metaverse as a digital platform for business innovation is analyzed. Challenges in implementing sustainable manufacturing in the industrial Metaverse through Big Data and AI are defined. The future of business innovation through GenAI has been predicted.

Challenges of the Metaverse in the education digitalization are analyzed. Challenges of

merging GenAI with Metaverse for Next-Generation Education are defined.

Possible risks and threats in the use of GenAI are analyzed. GenAI privacy issues are identified.

The obtained results are presented in 7 publications, of which 1 is already indexed and 6 will be indexed in the world database Scopus.

FACTBOX

Project №:

NID NI - 19/2023/A

Project leader:

Prof. Dr. Dimiter Velev

Project length:

2023 - 2024

Team members:

Prof. Dr. Marin Galabov

Prof. Dr. Plamena Zlateva

Assoc. Prof. Dr. Katia Kirilova

Chief Assist. Dr. Kostadin Sheiretsky

Assist. Dr. Venko Andonov

Assist. Dr. Gabriela Naskova

Student Aleksandra Todorova

Student Kaloyan Zarkov

Student Daniel Zhelyazkov

Reviewers:

Prof. Dr. Dimitar Zhivkov Dimitrov

Приложение на дигиталните технологии в обучението и научните изследвания по приложна математика

доц. д-р Владимир
Котев

Проектът е насочен към интеграцията на съвременните дигитални технологии в обучението и научните изследвания по приложна математика. Основна цел на проекта е да се създадат иновативни дидактически средства, които да подпомогнат студентите във висшите учебни заведения да разбират сложни математически концепции чрез визуални средства. Изследването използва набор от дигитални технологии и методи като:

- Дидактически инструменти- Разработването на 3D модели, които визуализират решения на диференциални уравнения (ДУ), които правят абстрактните концепции по-лесно разбираеми.

- Прогнозни модели за оценка на кредитния риск – PD модели, които подпомагат класификацията на кредитни експозиции по категории, позволявайки по-прецизна оценка на кредитния риск в банковия сектор.

Извършени са научни изследвания които са свързани с приложението на ДУ в следните две области:

1. Създадена е методология за приложението на ДУ на движението на материална точка по наклонена повърхност. Разработен е реален прототип със 3 сензора върху който се изследват параметрите на движение на ротационни тела с различна геометрия.

2. Банковия сектор. Изследвана е загубата при неизпълнение на банкови заеми, като са използвани модели за прогнозиране на риска и автоматизирани методи за категоризиране на експозиции, в съответствие с изискванията на Европейския банков орган. Въведен е и индикаторът IRD за оценка на риска от неизпълнение, който е прогнозиран въз основа на макроикономически фактори и данни от Българската народна банка.

Резултатите от проведените научни изследвания са докладвани на престижни научни конференции с международно участие, и са направени 3 публикации, които са индексирани базите данни SCOPUS и Web of Science.

Application of digital technologies in applied mathematics education and research

The project is focused on integrating modern digital technologies into teaching and scientific research in applied mathematics. The main goal of the project is to create innovative didactic tools that help students in higher education institutions understand complex mathematical concepts through visual means. The research utilizes a set of digital technologies and methods, such as:

- Didactic tools: The development of 3D models that visualize solutions to differential equations (DE), making abstract concepts easier to understand.
- Predictive models for credit risk assessment
- PD models that assist in classifying credit exposures into categories, enabling more accurate assessment of credit risk in the banking sector.

Scientific research has been conducted in relation to the application of DE in the following two areas:

1. A methodology has been developed for applying DE to the motion of a material point on an inclined surface. A real prototype has been developed with three sensors, on which the parameters of rotational bodies with different geometries are studied.
2. The banking sector: The loss due to non-performance of bank loans has been investigated, using risk prediction models and automated methods for

categorizing exposures, in compliance with the requirements of the European Banking Authority. The IRD indicator for assessing the risk of default has also been introduced, which is forecasted based on macroeconomic factors and data from the Bulgarian National Bank.

The results of the scientific research have been presented at prestigious international scientific conferences and have led to three publications indexed in SCOPUS and Web of Science.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 22/2023/А

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Vladimir Kotev

Project length:

2022 - 2024

Team members:

Assoc. Prof. Ivan Jordanov
Chief Assistant Dr. Vilislav
Boutchaktchiev
PhD Student Georgi Ivanov
Student Miriam Safa Rime
Student Mariana Ivanova

Reviewers:

Prof. DSc Nikolay Vitanov

Too Good To Go. Waste Free Economy Transformation for SMEs.

проф. д-р Камелия
Стефанова

2Good2Go – Цели на проекта

- Да се насърчат лидерите на МСП да започнат **процес на трансформация** чрез разработване на политики за икономика без отпадъци и планове за действие за изпълнение за своите организации и даване на пример за други МСП.
- Каталогизиране и **развитие на компетенции**, необходими за успешен преход към икономика без отпадъци, и насърчаване на тяхното развитие като **агенти на промяната и устойчивост**.
- Да се разработят подходящи **материали за обучение, примери за най-добри практики и инструменти** в подкрепа на адаптирането на техните предложения за обучение към МСП.

2Good2Go – Резултати от проекта

- **Сборник с успешни истории на компании**, описващи организационните промени, модела на преход и разходите, които да послужат като вдъхновение за МСП да започнат свой собствен процес на трансформация
- **Портфейли от политики и планове за действие** – документи, описващи процеса на прилагане на политиките за икономика без отпадъци, инструменти и

инструкции, необходими за проектиране и водене на прехода към модела на икономика без отпадъци в МСП

- **Финализиран е моделът на компетентностите за МСП** въз основа на анализ на нуждите, структурирани интервюта с работодатели и служители на МСП, които наемат или планират да наемат на работни места, свързани с кръговата икономика без отпадъци и разработена рамка за компетентности.

- **Онлайн курс, свързан с МСП без отпадъци** е разработен и преведен на всички езици на проекта и е свободно достъпен за ползване. Курсът има за цел да развие компетенции за разработване на политики и планове за действие без отпадъци, за успешен преход към икономика без отпадъци.

- Структурата на курса включва три модула:

Модул 1: Разбиране на кръговата икономика

Модул 2: Анализ на кръговото състояние на вашата организация

Модул 3: Представяне на промените и включване на заинтересованите страни в процеса на промени в КИ

Too Good To Go. Waste Free Economy Transformation for SMEs.

2Good2Go – Project Objectives

- To encourage SME leaders to start the **transformation process** by developing Waste Free Economy Policies and Implementation Action Plans for their organizations and setting examples for other SMEs.
- To catalogue and **develop competencies**, necessary for a successful transition to the Waste Free Economy and encourage their development as **sustainability change agents**.
- To equip VET providers with **suitable training materials**, best practice examples and tools to support the adaptation of **their training offers** to SMEs.

2Good2Go – Project Results

- *Compendium of success stories* of companies, describing organizational changes, the transition model, and costs, to serve as an inspiration for SMEs to start their own transformation process
- *Policies portfolios & Action plans* – documents describing the implementation process for waste free economy policies, tools & instructions, necessary for designing and leading the transition to the waste free economy model in SMEs
- *Competences model* for the SMEs based on the needs analysis, structured interviews with employers and employees of the SMEs who employ or plan to employ in jobs related to the waste free or circular economy and developed competence framework is finalized.

- *Massive Open Online Course (MOOC) related to Waste free SMEs* is developed and translated into all the project's languages and freely available for your use. The course aims to develop competencies to design waste-free policies and action plans for a successful waste-free economy transition. The course structure includes three modules:

Module 1: Understanding Circular Economy

Module 2: Analyzing your organization Circular Status

Module 3: Communicating the changes and involving the stakeholders in the process of CE changes

FACTBOX

Project №:

2021-2-PL01-KA220-VET-000049069

Project leader:

Prof. Dr. Kamelia Stefanova

Project length:

2022 - 2024

Team members:

Assoc. Prof. Dr. Dorina Kabakchieva

Chief Assistant Dr. Stanimira Yordanova

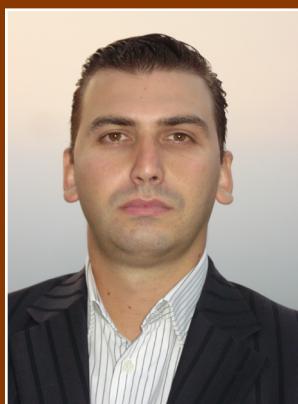
Reviewers:

Prof. Dr. Elena Nikolova

Бизнес факултет

Business Faculty

Организационно лидерство чрез провъзгласена култура

доц. д-р Кирил
Димитров

Предмет на изследване в научния проект са видимите проявления на културалните атрибути в интернет пространството, характеризиращи целева организационна култура, и по-специално на представящите ги фирмени документи в различните им аспекти като създаване, обем, съдържание, структура, начини на показване в интернет, както и извършване на промени в тях с оглед постигане и задържане на организационно лидерство. Основната цел е да бъдат открити специфичните проявления в интернет на прокламираната фирмена култура, и по-специално в ролята ѝ на средство за завоюване на позиция на организационно лидерство. Използвани са методи на изследване като извършване на преглед и критичен анализ на избраната научна литература, и идентифициране на полезни данни от интернет страниците на изследваните бизнес организации и извършване на статистическата им обработка. Най-важните научно-приложни постижения от този проект са:

- Обогадена систематизация на методите за управление на човешките ресурси, като е обосновава специалната позиция на организационното лидерство и създаването на специфична фирмена култура в ролята им на двигатели за успешното развитие на компаниите.
- Предложени дефиниции за организационното лидерство и провъзгласената фирмена култура на база на резултатите от извършеното теоретично и емпирично изследване.
- Обоснован принос на подбрани постмодерни теории и подходи на управлението към организационно лидерство и нови характеристики на бизнес организациите с висок потенциал за постигането му.
- Извършен анализ на провъзгласената организационна култура сред 368 компании.
- Отправени препоръки към висшите мениджъри с оглед завоюване на лидерски позиции чрез управляваните бизнес организации.

Organizational leadership through a proclaimed culture

The research object of this scientific project are the visible manifestations of cultural attributes in the Internet space, characterizing a target organizational culture, and in particular the corporate documents representing them in their various aspects such as creation, volume, content, structure, ways of displaying them on the Internet, as well as making changes in them in order to achieve and retain organizational leadership. The main objective is to highlight the specific manifestations on the Internet of the proclaimed corporate culture, in particular in its role as a means of gaining a position of organizational leadership. Review and critical analysis of selected scientific literature sources, and identifying useful data from the explored corporate websites and performing their statistical processing are applied as research methods. The most important scientific achievements of this project are:

- Enriched systematization of human resource management methods, justifying the special position of organizational leadership and the creation of a specific corporate culture in their role as drivers of successful development of the entities.
- Proposing definitions of organizational leadership and the proclaimed corporate

culture based on the results of the theoretical and empirical research conducted.

- The contribution of selected postmodern management theories and approaches to organizational leadership and new characteristics of high-potential business organizations is justified.
- An analysis of proclaimed organizational culture among 368 companies is conducted.
- Proposed recommendations to senior managers in regard to gaining leadership positions through their business organizations.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ-02-2021

Project leader:

assoc. prof. Dr. Kiril Dimitrov

Project length:

2021 - 2023

Team members:

assoc. prof. Dr. Kaloyan Dimitrov
chief assist. prof. Dr. Petya Slavova
student Desislava Georgieva

Reviewers:

assoc. prof. Dr. Ilyan Minkov

Дигитализация на иновационния процес в организацията

доц. д-р Зорница
Йорданова

Проектът НИД НИ-9-2021, на тема „Дигитализация на иновационния процес в организацията“, постигна публикуването на 8 научни публикации, 7 от които са в издания, индексирани в Scopus и Web of Science. Проектът, ръководен от доц. д-р Зорница Йорданова, има за основна цел извършването на изследване на дигитализацията на иновационния процес предвид засилените тенденции за използване на нововъзникващи технологии и цялостна дигитална трансформация на този основен за предприятия процес, в т.ч.

- Изследване на научната литература по отношение на иновационния процес и неговата дигитализация в организацията
- Идентифициране на специфични модели на иновационния процес в организацията (в зависимост от типа организация)
- Изследване на инструменти за възможната дигитализация на иновационния процес

- Прилагане на дигитален инструмент за организация на иновационния процес в различни типове организации и систематизирането на основни характеристики на същите, имащи отношение към дигитализацията на процесите и конкретно дигитализацията на иновационния процес
- Изследване върху готовността за участие в иновационни активности от служители на организации
- Идентифициране на индикатори, част от иновационния процес, които имат отношение към оптимизирането и автоматизирането му
- Доказателства за повишаване на иновационните активности в организацията, вследствие на емпирично тествани модели

Дори и след 36 месечния период на проекта, темата продължава да бъде изключително атрактивна за допълнителни изследвания и потенциална за бъдещи научни публикации.

Digitalization of the innovation process in the organizations

The NID NI-9-2021 project, on the topic „Digitalization of the innovation process in the organization“, achieved the publication of 8 scientific publications, 7 of which are indexed in Scopus and Web of Science. The project, led by Assoc. Dr. Zornitsa Yordanova, had as its main objective the research of the digitization of the innovation process, given the increased trends in the use of emerging technologies and the complete digital transformation of this process, which is essential for enterprises, including

- Research of the scientific literature regarding the innovation process and its digitization in the organization
- Identification of specific models of the innovation process in the organization (depending on the type of organization)
- Research of tools for the possible digitization of the innovation process
- Application of a digital tool for the organization of the innovation process in different types of organizations and the systematization of the main characteristics of the same, related to the digitalization of processes and specifically the digitalization of the innovation process
- Research on the willingness to participate in innovation activities by employees of organizations
- Identification of indicators, part of the innovation process, which are related to its optimization and automation
- Evidence of increased innovation activities in the organization as a result of empirically tested models

Even after the 36 month period of the project, the topic continues to be extremely attractive for further research and potential for future scientific publications.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ-9-2021

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Zornitsa Yordanova

Project length:

2021 - 2023

Team members:

Chief Assist. Dr. Stoyan Deevski
Chief Assit. Dr. Tsvetelina Andreeva
PhD student Maria Dicheva
PhD student Evelina Van Mensel
student Angel Tomov

Reviewer:

Prof. Dr. Svetlana Dimitrakieva

Влияние на използваните мобилни технологии върху вътрешната мотивация и академичния успех на студентите

доц. д-р Калоян
Димитров

Научноизследователската работа по проекта цели да разкрие богатството от приложение на съвременни мобилни технологии във висшето образование в подкрепа на усъвършенстването на връзките и ефектите от използването им спрямо вътрешната мотивация и академичния успех на студентите. Научното изследване допълва и разширява емпирични резултати в образователната област, като: (а) измерва *използването на мобилни технологии и студентската мотивация в обучението*; (б) анализира корелации в теоретични конструкции „мобилни технологии“ и „вътрешна мотивация“; и (в) установява статистически значими *връзки, взаимодействия и ефекти* между приеманите мобилни технологии в обучението, мотивацията и академичния успех на студенти в УНСС. Изследователската рамка адаптира приложението на „Теорията за са-

моопределението“ на Deci & Ryan (2000) и „Модела за приемане на технологии-те“ на Davis (1989), като въвежда външни променливи „стойност на мобилни технологии“ и „академичен успех“ в общ теоретико-емпиричен модел. В съответствие с резултатите от проведено емпирично изследване, в извадка от 200 студентски представители на Бизнес факултета при УНСС, са: 1) потвърдени трите работни хипотези и тезата на изследването; 2) установени водещи аспекти при използването на мобилни технологии в обучението; 3) идентифицирани важни ползи от мобилните технологии в обучението; 4) изведени три групи препоръки към заинтересованите страни в изследователското поле: *преподаватели в университети и висши училища, съответните ръководства на образователни институции и техните студенти*.

Effects of mobile technologies on students' intrinsic motivation and academic success

The research aims to uncover the richness of the application of modern mobile technologies in higher education to support the improvement of relationships and the effects of their use on students' intrinsic motivation and academic success. The research complements and extends empirical findings in educational field by (a) measuring used mobile technology and student motivation in learning; (b) analysing correlations in theoretical constructs „mobile technology“ and „intrinsic motivation“; and (c) identifying statistically significant relationships, interactions and effects between used mobile technology in learning, motivation and academic success of undergraduate students at the University of National and World Economy (UNWE). The research framework adapts the application of Deci & Ryan's (2000) „Self-determination Theory“ and Davis' (1989) „Technology Acceptance Model“ by introducing the external variables „Value of Mobile Technology“ and „Academic Success“ into a general theoretical-empirical model. According to the results of an empirical study carried out on a sample

of 200 students of the Business Faculty at UNWE, were 1) confirmed the three working hypotheses and the thesis of the study; 2) identified leading aspects in the use of mobile technology in learning; 3) identified important benefits of mobile technology in learning; 4) three sets of recommendations for research stakeholders: university and higher education faculty, relevant management of educational institutions and their students.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 14/2021

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Kaloyan Dimitrov

Project length:

2021 - 2023

Team members:

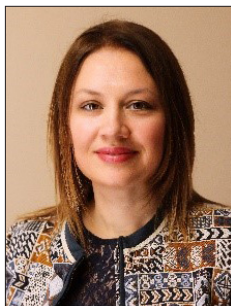
Chief Assist. Dr. Simeon Kolyandov

PhD Student Yasen Deyanov

Reviewer:

Prof. Dr. Svetlana Dimitrakieva

Модели и причини за генериране на хранителни отпадъци при хранене извън дома

доц. д-р Нина
Типова-Петрова

Хранителните отпадъци са глобален проблем, който има влияние върху цялата хранителна верига и засяга всеки един от нас. Проблемът е комплексен и е свързан с редица отрицателни последици. Отпадъците от храни имат негативно въздействие върху околната среда, ресурсите, климата и водят до нарастване на икономическите и социални разходи. Хранителната сигурност, изхранването на нарастващото население на планетата и постигането на устойчивото развитие зависят от способността на настоящите поколения да се справят с разхищението и загубата на храна на всеки един етап от хранителната верига.

Цели и съдържание на научната разработка

Целта на този проект беше да се проучат моделите и причините за генериране на хранителните отпадъци при хранене извън дома. Изследването беше разделено на 5 етапа, които бяха проведени между Септември 2021 г. и Февруари 2024 г.

Методология

В този проект са използвани различни методи като анализ на литературата, пряко наблюдение, анкетни проучвания (онлайн и теренни), интервюта и картографиране на хранителната система, за да се идентифицират причините, моделите и най-добрите практики за намаляване на хранителните отпадъци.

Постигнати научни резултати

Направена е оценка на състоянието на проблема с хранителните отпадъци при хранене извън дома (на примера на университетските столове) и са идентифицирани категориите храни, при които разхищението е най-голямо.

Идентифицирани са основни фактори за разхищението на храни в университетските столове. Установени са добри практики и възможни решения за намаляване на хранителните отпадъци.

Patterns and causes of food waste generation in out-of-home dining

Food waste is a global problem that has an impact on the entire food chain and affects each and every one of us. The problem is multifaceted and has a number of negative consequences. Food waste has a negative impact on the environment, resources, the climate and leads to an increase in economic and social costs. Food security, feeding the planet's growing population and achieving sustainable development depend on the ability of current generations to tackle food waste and loss of food at every stage of the food chain.

Research objectives and content

The aim of this project was to investigate the patterns and causes of food waste generation in out-of-home dining.

The fieldwork took place over 5 waves between September 2021 and February 2024.

Methodology

This project used literature analysis, direct observation, surveys (online and field), interviews and food system mapping to identify causes, patterns and best practices to reducing food waste.

The key findings of the project

An assessment of the state of the problem of food waste in out-of-home dining (based on the case of university canteens) was made

by identifying the categories of foods in which the waste is greatest. The main factors influencing the creation of food waste in canteens were identified. Good practices and possible solutions to reduce food waste have been identified.

FACTBOX

Project №:

НИД-НИ-15/2021

Project leader:

Assoc. Dr. Prof. Nina Tipova

Project length:

2021 – 2024

Team members:

Prof. Dr. Daniela Ivanova

Prof. Dr. Elka Vasileva

Assoc. Prof. Dr. Stiliyan Stefanov

Chief Assist. Dr. Miroslav Stefanov

PhD Student Maria Chifligarova

Student Stanimira Dudova

Student Preslava Peteva

Reviewers:

Prof. Dr. Radostina Telerig Bakardjieva

Prof. D. Sc. Julia Doitchinova

Assoc. Prof. Dr. Hristina Harizanova –

Bartos

Навлизване на българските предприятия в икономиката на знанието – съвременни аспекти и предизвикателства

доц. д-р Вяра
Милушева

Актуалността на разглежданата тема се обуславя от необходимостта българските предприятия да се адаптират в новите условия, които произтичат от глобалните икономически промени и напредъка в технологиите, при които информацията и знанието играят ключова роля. Основната цел на проекта е насочена към научно-приложно разкриване на съвременни аспекти и предизвикателства пред българските предприятия за постепенно навлизане в етапа на икономиката на знанието. Поради своята стратегическа важност знанието в рамките на организацията представлява ключов елемент за ефективното стратегическо управление.

Трансформацията към икономика, основана на знанието, води до фундаментални промени в производствените фактори, организационните структури и социалните отношения. В този контекст знанието и технологиите стават основни двигатели на икономическото и социалното развитие.

При решаването на изследователските задачи са използвани методите индукция, дедукция, синтез, анализ на резултати от предходни изследвания и публикации на български и чуждестранни изследователи, сравнителен анализ и количествени методи.

Основните резултати са от теоретичен и практико-приложен характер. Въз основа на проучените теоретични постановки, тяхното преосмисляне и анализиране са открити съществени за българските предприятия аспекти на икономиката на знанието. Това от своя страна обогатява знанията свързани с основните предизвикателства пред предприятията в съвременните условия. В съвременната бързо развиваща се бизнес среда значимостта на въпросите свързани с икономика на знанието нараства все повече. В тази връзка са анализирани важни приложни аспекти на икономиката на знанието, свързани с функционирането на съвременните предприятия.

The entry of Bulgarian companies into the knowledge economy – Current aspects and challenges

The relevancy of the topic at hand arises from the necessity of the Bulgarian enterprises to adapt to the new conditions which have emerged as a result of the global economic changes and technological advances in which information and knowledge play a key role. The main goal of the project is to identify the scientific and practical dimension of the modern aspects and challenges faced by the Bulgarian enterprises as they gradually enter the stage of the knowledge economy. Because of its strategic importance, knowledge within an organization constitutes a key element of an efficient strategic management.

Transformation to a knowledge economy leads to fundamental changes in production factors, organizational structures and social relationships. In this context, knowledge and technologies become primary drivers of economic and social development.

Research problems have been solved by employing induction, deduction, synthesis, analysis of results from previous research and publications of Bulgarian and foreign researchers, comparative analysis and quantification techniques.

The primary results are of theoretical and practical application nature. Based on the studied theoretical premises, their review and analysis, aspects of the knowledge economy essential for the Bulgarian enterprises have been highlighted. This in turn enriches the knowledge related to the main challenges faced by the enterprises in the current

conditions. In the modern fast developing business environment, the questions related to the knowledge economy are becoming ever more relevant. In that regard, important practical aspects of the knowledge economy related to the functioning of modern enterprises have been analyzed.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 4/2022

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Vyara Milusheva

Project length:

2021 - 2023

Team members:

Prof. D.Sc. Nikolay Sterev
Assoc. Prof. Dr. Kiril Dimitrov
Assoc. Prof. Dr. Ivailo Ivanov
Assoc. Prof. Dr. Marin Geshkov
Assoc. Prof. Dr. Petya Biolcheva
Assoc. Prof. Dr. Kaloyan Dimitrov
Assoc. Prof. Dr. Miglena Molhova
Assoc. Prof. Dr. Fahri Idriz
Chief Assist. Dr. Petya Slavova
Chief Assist. Dr. Stefka Vasileva
PhD Student Vasilena Vasileva
PhD Student Madlen Mitkova
Student Ilianna Kostadinova

Reviewers:

Reviewer: Prof. Dr. Valentina
Nikolova - Aleksieva

Технологии за разработване на екологични иновации

доц. д-р Зорница
Йорданова

Проектът НИД НИ-7-2022, на тема „Технологии за разработване на екологични иновации“, постигна значителни научни резултати, съответстващи на заложените цели, включително публикуването на 6 научни публикации, пет от които са в издания, индексирани в Scopus и Web of Science. Проектът, ръководен от доц. д-р Зорница Йорданова, има за основна цел да проучи различни технологии и начина им на приложение в разработването и въвеждането на еко-иновации. За постигането на тази цел са анализирани процесите по разработване и управление на еко-иновации, бариерите и предизвикателствата при управление на подобен тип иновации. Анализирана е типологията на еко-иновациите. Про-

учени са възможните приложения на нововъзникващи технологии в процеса на разработване и какво би било влиянието на тези технологии към процеса на разработване на еко-иновации, към устойчивостта на това разработване и самият жизнен цикъл на тези иновации и към потенциалното създаване на екосистема и мрежа от еко-иноватори или предприятия, обединяващи усилия в създаването на еко-иновации. Освен публикуването на резултати от проекта в 6 научни публикации, в рамките на изследването са проведени над 30 срещи с бизнес и неправителствени организации, ангажирани с еко иновационни проекти, с които също са обсъдени различни аспекти от резултати по проекта.

Technologies for the development of eco-innovations

The NID project NI-7-2022 on „Technologies for the development of eco-innovations“ has achieved significant scientific results in line with the objectives set, including the publication of 6 scientific publications, five of which have appeared in issues indexed in Scopus and Web of Science. The project, led by Assoc. Prof. Dr. Zornitsa Yordanova, has as its main objective the study of different technologies and their application in the development and implementation of eco-innovations. To achieve this goal, the processes of eco-innovation development and management as well as the barriers and challenges in managing this type of innovation were analyzed. The typology of eco-innovations is analyzed. The possible applications of new technologies in the development process are examined and the impact of these technologies on the development process of eco-innovations, on the sustainability of this development and the life cycle of these innovations themselves, as well as on the potential creation of an ecosystem and a network of eco-innovators – innovators or companies

that join forces in the creation of eco-innovations. In addition to the publication of the project results in 6 scientific publications, more than 30 meetings with companies and non-governmental organizations involved in eco-innovation projects were held as part of the research, where various aspects of the project results were also discussed.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 7-2022

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Zornitsa Yordanova

Project length:

2022 - 2023

Team members:

Chief Assist. Dr. Petya Slavova
PhD student Evelina Van Mensel
PhD Student Maria Dicheva

Reviewers:

Prof. Dr. Valentin Velez

Ролята на университетите в екосистемата, подкрепяща социални предприемачи

проф. д-р
Николай Денчев

Социалните предприемачи (СП) прилагат иновативни бизнес модели за решаване на социални и екологични проблеми, като по този начин допринасят значително за обществото (Zahra et al., 2009). Екосистемите се разглеждат като поддържащи механизми, които да помогнат на социалните предприемачи да преодолеят тези предизвикателства (Roundy, 2017). Това означава, че екосистемите подкрепят СП за постигане на тяхната мисия, като ги свързват с множество участници и улесняват обмена на знания, информация, средства, разширени

контакти. Основна цел на проекта е проучването на ролята на университетите в екосистеми, които подкрепят социалните предприемачи. За постигането на тази цел анализирахме различни типове университети в страната и чужбина и различните процеси, които водят до популяризирането и подкрепата на тези важни лидери на промяната – социалните предприемачи. Резултатите на този проект бяха представени на международни научни конференции. Също така публикувахме един монограф и две статии в списания индексирани в Скопус.

The role of the university in the ecosystem supporting social entrepreneurs

Social entrepreneurs (SEs) apply innovative business models to solve social and environmental problems, thus contributing significantly to society (Zahra et al., 2009). Ecosystems are seen as support mechanisms to help social entrepreneurs overcome these challenges (Roundy, 2017). This means that ecosystems support SEs in achieving their mission by connecting them with multiple actors and facilitating the exchange of knowledge, information, resources, extended contacts. The main goal of the project is to explore the role of universities in ecosystems that support social entrepreneurs. To achieve this goal, we analyzed different types of universities in the country and abroad and the different processes that lead to the promotion and support of these important leaders of change – social entrepreneurs. The results of this project were presented at

international scientific conferences. We have also published one monograph and two articles in Scopus-indexed journals.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 3-2023

Project leader:

Prof. Dr. Nikolay Denchev

Project length:

2023 - 2024

Team members:

PhD Student Evelina Van Mensel

Student Rosina Racheva

Reviewers:

Chief Assistant Dr. Momchil

Karpusanov

Дигитална трансформация на управлението на данъците в бизнес организацията

доц. д-р Зорница
Йорданова

Проектът НИД НИ-4-2023, на тема „Дигитална трансформация на управлението на данъците в бизнес организацията“, постигна значителни научни резултати, съответстващи на заложените цели за публикуване на 6 научни публикации в издания, индексирани в Scopus и Web of Science. Проектът, ръководен от доц. д-р Зорница Йорданова, се концентрира върху използването на нововъзникващи технологии в управлението на данъчните процеси в бизнес среда, като акцентира върху трансформацията на тази дейност чрез иновации и оптимизация.

Основната цел на проекта беше да анализира влиянието на нововъзникващите технологии (като изкуствен интелект, големи данни и блокчейн) върху управлението на данъчните задачи и процеси. За целта бяха идентифицирани основни данъчни предизвикателства, които могат да бъдат решени чрез внедряването на иновативни технологии. Проведените изследвания предоставят данни за приложението на технологиите и

потенциала им за оптимизация на данъчните задачи, включително и предизвикателствата при внедряването им в големи и средни бизнес организации. Проектът включваше също кабинетни изследвания, анализ на съществуващите технологии и тяхното приложение, както и провеждане на интервюта със специалисти от данъчната и технологичната сфера.

Проектът включва шест публикации, от които пет са приети и публикувани в издания, индексирани в Scopus, и една е в процес на рецензия. Темите на публикациите обхващат основни аспекти на дигиталната трансформация на и внедряването на нови технологии в управлението на данъчни процеси, както и други свързани.

В заключение, постигнатите резултати предоставят основа за развитие на нови продукти и решения, които могат да бъдат полезни както за софтуерните компании, така и за консултантските фирми, ангажирани с дигитална трансформация на управленски функции.

Digital transformation of tax management in the business organization

The NID NI-4-2023 project, on the topic „Digital transformation of tax management in the business organization", achieved significant scientific results, corresponding to the set goals of publishing 6 scientific publications in publications indexed in Scopus and Web of Science. The project, led by Assoc. Prof. Dr. Zornitsa Yordanova, focuses on the use of emerging technologies in the management of tax processes in a business environment, emphasizing the transformation of this activity through innovation and optimization.

The main objective of the project was to analyze the impact of emerging technologies (such as artificial intelligence, big data and blockchain) on the management of corporate tax tasks and processes, mainly related to VAT management. For this purpose, main tax challenges were identified that can be solved through the implementation of innovative technologies. The conducted research provides data on the application of technologies and their potential for optimization of tax tasks, including the challenges of implementing them in large and medium-sized business organizations. The project also included desk research, analysis of existing technologies and their application, as well as conducting interviews with tax and technology specialists.

The project generated six publications, of which five have been accepted and published

in Scopus-indexed journals, and one is under review also in Scopus-indexed proceeding. The topics of the publications cover key aspects of the digital transformation of taxes and the implementation of new technologies in the management of tax processes and related.

In conclusion, the achieved results provide a basis for the development of new products and solutions that can be useful for both software companies and consulting firms engaged in digital transformation of management functions.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 4-2023

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Zornitsa Yordanova

Project length:

2023 - 2024

Team members:

Chief Assist. Prof. Dr. Stoyan Deevski,
Assoc. Prof. Dr. Tsvetelina Andreeva,
PhD student Zlatina Todorova,
student Rosina Racheva

Reviewers:

Assoc. prof. dr. Yordan Ivanov

Навлизване в AI ерата на фирмения мениджмънт

доц. д-р Петя
Биолчева

Изпълнението на този проект е посветено на изучаване на научните постижения и измененията в бизнеса организациите при навлизане в AI ерата на фирмения мениджмънт. Неговата актуалност произтича от мащабното и бързо навлизане на изкуствения интелект (AI) във всички сфери на икономиката. Той вече се утвърждава и все по-често се приема, като важен фактор за икономическото развитие в световен мащаб.

Поставената цел в проекта е насочена към измерване на добавената стойност на изкуствения интелект в бизнес организациите. За нейното постигане са изпълнени следните задачи:

- Провеждане на литературен обзор, анализ и синтез на научна информация отнасяща се до същността, инструментите и възможностите изкуствения интелект;
- Приложение на AI в основни сфери на управление, като маркетинг, човешки ресурси, управление на качеството, корпоративна социална отговорност и др.;

- Разработване на различни концептуални модели за приложение на AI в бизнеса;
- Разработване на методика за оценка на непряката добавена стойност на AI в бизнес организациите;

- Провеждане на емпирични проучвания;
- Анализ на получените резултати и извеждане на основни изводи и заключения.

Основните резултати могат да се обобщят в две направления:

- Разработени са авторови модели за приложение на AI в бизнеса и по-специално: Модел за интелигентно генериране на идеи за иновации; Модел за прилагане на интелигентна персонална ефективност на служителите; Модел за интелигентно третиране на риска, свързан с взаимоотношенията между заинтересованите страни в кръговата икономика;
- Разработена и апробирана сред 125 бизнес организации е Методика за изчисляване на непряката добавена стойност на изкуствения интелект за бизнеса.

Entering the AI Age of Company Management

The implementation of this project is dedicated to the study of scientific achievements and changes in business organizations when entering the AI era of company management. Its relevance stems from the large-scale and rapid penetration of artificial intelligence (AI) into all spheres of the economy. It is already established and increasingly accepted as an important factor for economic development worldwide.

The goal set in the project is aimed at measuring the added value of artificial intelligence in business organizations. To achieve it, the following tasks have been completed:

Conducting a literature review, analysis and synthesis of scientific information relating to the nature, tools and possibilities of artificial intelligence;

- Application of AI in basic areas of management, such as marketing, human resources, quality management, corporate social responsibility, etc.;
- Development of various conceptual models for the application of AI in business;
- Development of a methodology for assessing the indirect added value of AI in business organizations;
- Conducting empirical studies;
- Analysis of the obtained results and drawing of main conclusions and conclusions.

The main results can be summarized in two directions:

- Author models have been developed for the application of AI in business, and in particular: Model for intelligent generation of innovation ideas; Model for implementing intelligent personal efficiency of employees; A model for intelligent risk management related to the relationships between stakeholders in the circular economy;
- A Methodology for calculating the indirect added value of artificial intelligence for business has been developed and tested among 125 business organizations.

FACTBOX

Project №:

№: НИД НИ- 5/2023А

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Petya Biolcheva

Project length:

2023 - 2024

Team members:

Prof. D.Sc. Nikolai Shterev
Assoc. Prof. Dr. Miglena Molhova-
Vladova Assist. Dr. Sotir Ivanov
PhD student Evgeni Valchev
student Vasilena Nakova

Reviewers:

Assoc. Prof. Dr. Desislava Ivanova

Многофакторно емпирично изследване на зависимостите между ипотечното кредитиране, строителната активност и цените на жилищните имоти в България в условия на наслагващи се кризи

доц. д-р Драгомир
Стефанов

Целта на проекта бе да се състави многофакторен иконометричен модел, който да разкрие с кои фактори жилищните цени поддържат дългосрочно равновесие, изпитвайки взаимно влияние помежду си, както и да покаже от кои фактори изпитват краткосрочно еднопосочно влияние.

В резултат от извършените научни изследвания се разработи комплексен *диагностичен инструментариум* за оценка на отклоненията на жилищните цени от равновесните им равнища. В хода на изпълнение на тази цел бяха разгледани общо 35 фактори. Проучено беше взаимодействието им с жилищните цени за период от 18 години чрез сравняване на сходства в динамиката им, извършване на тестове за *двустрани причинност* и проверка на пригодността им да *предсказват* надеждно поведението на жилищните цени. Разработеният иконометричен модел представлява кулмина-

цията на предложените методи за диагностика.

Самият модел е от тип *векторен с корекция на грешката* (VECM). В него индексът на жилищните цени изпълнява ролята на основната зависима променлива. Моделът е успешно изпълнен на основата на подробно разписана методология. Тя води до определяне на 3 ендогенни променливи, които заедно с индекса на цените на жилищата изпитват взаимно влияние помежду си и могат да формират дългосрочно равновесие. Това са **средна работна заплата, баланс на текущата сметка на платежния баланс и обем нови жилищни кредити**. В краткосрочен диапазон към модела бяха добавени и 4 екзогенни променливи, които оказват единствено еднопосочно влияние върху жилищните цени, а именно **индекса на потребителските цени, индекса на жилищните наеми, нивото на безработица и броя на вписаните ипотекы в страната**.

A multivariate empirical study of the interdependencies between mortgage lending, construction activity and residential real estate prices in Bulgaria under conditions of overlapping crises

The aim of the project was to compile a multi-factor econometric model to reveal which factors house prices maintain long-term equilibrium, experiencing mutual influence among themselves, as well as to show which factors experience short-term unidirectional influence.

As a result of the scientific research carried out, a complex *diagnostic tool* was developed to assess the *deviations of housing prices* from their *equilibrium levels*. A total of *35 factors* were considered while fulfilling this objective. Their interaction with house prices over an *18-year* period was examined by comparing *similarities in their dynamics*, performing *two-tailed causality* tests, and examining their suitability to reliably *predict* the behavior of house prices. The developed econometric model represents the culmination of the proposed diagnostic methods.

The model itself is of the *Vector Error Correction Model* (VECM) type. The house price index acts as the main dependent variable in it. The model has been successfully implemented based on a detailed methodology. It leads to the determination of 3 endogenous variables, which, together with the house price index, interact with each other and can form a long-term equilibrium. These are *average wage*, *current account balance of payments* and *volume of new housing loans*. In short

term, 4 exogenous variables were added to the model, which have only one-way influence on housing prices, namely the *consumer price index*, the *housing rent index*, the *unemployment rate* and the *number of registered mortgages in the country*.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ-20/2023/A

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Dragomir Stefanov

Project length:

2023 - 2024

Team members:

Prof. Dr. Georgi Zabunov

Assoc. Prof. Dr. Bozhidar Chaparov

Assoc. Prof. Dr. Yana Stoencheva

Assoc. Prof. Dr. Anna Gospodinova

Chief Assist. Dr. Mariya Dimitrova

Chief Assist. Dr. Konstantin Bobchev

Assist. Dr. Shtelyan Kalchev

Assist. Dr. Stanimir Stamatov

Dr. Petar Ivanov

PhD student Iliyan Chabukliiski

Aneliya Vezenkova

Reviewers:

Prof. Dr. Jordanka Jovkova

Prof. Dr. Marin Galabov

Юридически факултет

Faculty of Law

Изследване на мярата като фундаментално понятие на Общата теория на правото

доц. д-р Светла
Кънева

Целта на проекта е да се изследват и изведат белезите на категорията мяра от позицията на Философията на правото и на Общата теория на правото.

Обект на изследване е правната система или правото като смислова и същностна система; нейното функциониране и специфика. Предмет на изследването е понятието мяра в рамките на правото като съдържателна система от гледище на Общата теория на правото.

Методологията, използвана при разработване на проблематиката, свързана с мярата, е продиктувана от интердисциплинарния ѝ характер и от извеждането на нейната роля в правото като смислова система. Използван е историко-аналитичен, системен, и по-конкретно - феноменологичен подход.

Научните резултати от проекта са свързани с анализиране на характеристиките на правния смисъл, които намират израз в мярата на правото. Изяснени са правнофилософските черти на мярата на правото като смислово изграждащо понятие. Разгледани са съвременни теории, доказващи смисловата първична природа на правото, като тези на Роналд Дуоркин, Мишел Тропер, Джоузеф Раз, и други. Мярата на правото е изведена заедно с понятията правен принцип и правен ин-

терес, като конкретизираща смисъла на правото.

Проследени са проявите форми на понятието на общотeorетично ниво чрез понятието юридически акт, правоотношение и правна връзка. Обосновано е, че по-тясното понятие е правна връзка и мярата на правото се съдържа в правната връзка, а правоотношението отразява императивността на реда за субектите.

Установено е, че правната мяра намира израз в правно-регулативните средства на правото. Това са правните позиции, които дават израз на правно-отмереното и дължимо поведение чрез права, задължения, заповеди, забрани, императиви. Защитен е изводът, че, макар и централен елемент, нормата не е единствен елемент в механизма на правното регулиране, сочещ функцията на правото да отмерва. Обосновано е, че мярата на правото конкретизира правния смисъл и отмерва (задава по вид и обем) правното съдържание. Мярата на правото обосновава смисловата и съдържателна, а не само формална същност на правото. Правната мяра е обоснована като израз на обществено съзнание, състояние на общата воля, на обективната правна система, изведена и зададена за индивидуалното съзнание на субектите, очертаваща връзката между субектите и благата. По различен начин е зададена в частното и публичното право.

The Study of measure as a basic concept of general legal theory

The aim of the project is to examine and derive the characteristics of the category of measure from the perspective of the philosophy of law and general legal theory.

The object of investigation is the legal order or law as a system of meaning and essence, its functioning and particularity. The subject of the study is the concept of measure within law as a material system from the perspective of general legal theory.

The methodology applied in the development of the problems related to the measure results from its interdisciplinary character and the derivation of its role in law as a system of meaning. A historical-analytical, systemic and, above all, a phenomenological approach is used.

The scientific results of the project relate to the analysis of the characteristics of the legal meaning expressed in the legal norm. The legal-philosophical characteristics of the legal measure as a concept of meaning are clarified. Contemporary theories that demonstrate the meaningful character of law, such as those of Ronald Dworkin, Michel Troper, Joseph Raz and others, will be examined. The measure of law is emphasised together with the concepts of the principle of law and the interest of law as a concretization of the meaning of law.

The manifest forms of the concept are traced on a general theoretical level using the terms legal act, legal relationship and legal relation. It is argued that the narrower concept is a legal relationship and that the measure of law is contained in the legal relationship, while the legal relationship reflects the requirement of order for the subjects.

It has been established that the legal measure finds its expression in the legal-regulatory means of law. These are the legal

positions that give expression to the legally determined and required behaviour through rights, duties, commands, prohibitions and injunctions. It is defended that the norm, although it is a central element, is not the only element in the mechanism of legal regulation, which points to the function of law to measure. It is argued that the measure of the law determines the legal meaning and measures the legal content (determines its nature and scope). The measure of the law justifies the meaning and content, not just the formal essence of the law. The measure of the law justifies itself as an expression of social consciousness, as a state of general will, the objective legal order, which is derived from the individual consciousness of the subjects and is intended for them and which delimits the relationship between subjects and goods. It is defined differently in private law and public law.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ-3/2021

Project leader:

Assos. Prof. Dr. Svetla Kaneva

Project length:

2021 - 2023

Team members:

Senior Assistant Dr. Viktor Ivanov

Senior Assistant Dr. Goran Goranov

PhD Student Dejan Risov

Student Desislava Zocheva

Student Anna Kirilova

Reviewers:

Assos. Prof. Dr. Elitza Kumanova

Изследване на смесените фактически състави при концесии, обществени поръчки и други форми за управление и разпореждане с публични средства и собственост (Европейски и национални измерения)

проф. д.н. Живко
Драганов

Предмет на изследването са юридическите актове, включени в смесени фактически състави в областта на обществените поръчки, концесиите и управлението на държавна и общинска собственост (публична и частна), както и собствеността, включена в имуществото на публични предприятия и правните им последици.

Основна цел на проекта е да се изследва националната правната уредба и съдебната практика, както и правната уредба на ЕС и съдебната практика на Съда на ЕС в областта на обществените поръчки, концесиите и управлението на държавна и общинска собственост (публична и частна), както и собствеността, включена в имуществото на публични предприятия през призмата на теорията за смесените фактически състави в правото.

Използвани са методите на анализ, синтез, сравнение и др. Основните резултати включват извеждането и анализирането на конкретни проблеми, във връзка със смесените фактически състави в областта на обществените поръчки, концесиите и управлението на държавна и общинска собственост (публична и частна), както и собствеността, включена в имуществото на публични предприятия; извеждането на общи белези в разглежданите смесени фактически състави и техните елементи; предлагането на конкретни решения с практико-приложен характер, подобряващи дейността на публичните органи и икономическите оператори; систематизиране на законодателни дефицити и неточности при транспонирането на актове на ЕС и предлагане на законодателни промени (*de lege ferenda*).

Research of the mixed factual structures in concessions, public procurement and other forms of management and disposal of public funds and property (European and national dimensions)

The subject of the study are the Legal acts included in mixed factual compositions in the field of public procurement, concessions and the management of state and municipal property (public and private), as well as the property included in the property of public enterprises and their legal consequences.

The main objective of the project was to examine the national legal framework and case law, as well as the EU legal framework and the case law of the Court of Justice of the EU in the field of public procurement, concessions and the management of state and municipal property (public and private), as well as the property included in the property of public enterprises through the prism of the theory of mixed factual compositions in law.

The methods of analysis, syntheses, comparison, etc. are applied. The main outcome of the research include: the derivation and the analysis of specific problems, in relation to the mixed factual structures in the field of public procurement, concessions and management of state and municipal property (public and private), as well as the property included in the property of public enterprises; the derivation of common features in the

considered mixed factual compositions and their elements; the proposition of concrete solutions of a practical-applied nature, improving the activity of public bodies and economic operators; the systematization of legislative deficits and inaccuracies in the transposition of EU acts and proposing legislative changes (de lege ferenda).

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 13/2021

Project leader:

Prof. D.Sc. Jivko Draganov

Project length:

2021 - 2023

Team members:

Assoc. prof. Dr. Zahari Tormanov

Assoc. prof. Dr. Nina Chilova

Chief assist. Dr. Ilonka Goranova

Chief assist. Dr. Katya Vladimirova

Chief assist. Dr. Stefan Radev

Reviewer:

Assoc. Prof. Dr. Natalia Kiselova

Преводи на правни текстове и изграждане на модерния български правен език

доц. д-р Нели
Радева

Проектът „Преводи на правни текстове и изграждане на модерния български правен език“ има за задача да изясни значението на преводите, извършвани в българската държава от първите преводи на византийски текстове до изграждането на модерния български правен език паралелно с изграждането на модерна правна система, в която да живеят и работят българите в началото в рамките на Османската империя, а сетне и в българската държава след 1878 г. Феноменът „Правен език“ е комплексен и не се отнася само до изграждането и съществуването на някакъв професионален жаргон, който е затворен в определена гилдия или професионална общност. Той би трябвало да е най-близък до самите юридически среди, но доколкото правото е нормативна система, която има значение за всички правни субекти, то и езикът, на който то нормативността намира изражение, трябва поне до определена степен да е общодостъпен.

България не успява да развие и наложи своя обичайноправна система, а след Покръстването се възприема изцяло право на Източната римска империя.

Новото време пристига в България заедно с реформите в Османската империя. В правната сфера те се свързват с рецепцията на френското право в Османската империя и съответно в България, която е част от империята.

След Освобождението, българският правен език се формира чрез присъединяването на българската правна система към съвременните правни системи, които принадлежат към континенталната. Това става чрез преводи и възприемане на модерните европейски модели.

Формирацията на нов правен език в България, оказва влияние и върху преводите на стари юридически текстове.

Целта на настоящия проект е усъвършенстване на правната лексика и език в юриспроденцията и законодателството на България.

Translations of legal texts and the structure of modern Bulgarian legal language

The project „Translations of legal texts and the structure of the modern Bulgarian legal language“ aims to clarify the meaning of the translations carried out in the Bulgarian state, from the first translations of Byzantine texts to the construction of the modern Bulgarian legal language in parallel with the construction of a modern legal system in which Bulgarians could live and work, initially in the Ottoman Empire and finally in the Bulgarian state after 1878. The phenomenon of „legal language“ is complex and refers not only to the construction and existence of a specialised jargon restricted to a particular guild or professional community. It should be closest to the legal circles themselves, but insofar as the law is a normative system that is important for all legal subjects, the language in which normativity is expressed must be generally accessible, at least to a certain extent.

Bulgaria failed to develop and enforce its customary legal system, and after the conversion the law of the Eastern Roman Empire was fully adopted.

The new era dawned in Bulgaria together with the reforms in the Ottoman Empire. In the legal field, they are connected with the reception of French law in the Ottoman Empire and in Bulgaria, which is part of the Empire.

After the liberation, the Bulgarian legal language was created by combining the Bulgarian legal system with the modern legal systems of the continent. This was

done through translations and the adoption of modern European models.

The emerging new legal language in Bulgaria also affects the translations of the old legal texts.

The aim of the present project is to improve the legal lexicon and language in Bulgarian jurisprudence and legislation.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 16/2021

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Neli Radeva

Project length:

2021 - 2023

Team members:

Prof. D. Sc. Mariyana Zibranska – Kostova

Prof. D. Sc. Ivan Bilyarski

Assoc. Prof. Dr. Desislava Naidenova

Assoc. Prof. Dr. Konstantin Tanev

Assistant Dr. Genka Mosjuhina

Student An-Nikol Voinska

Student Patriziya-Alexandra Bojinova

Reviewers:

Prof. D. Sc. Dimitar Radev

Assoc. Prof. Dr. Petya Nedeleva

Assoc. Prof. Dr. Miroslav Dimitrov

Проучвания и правни анализи във връзка със законопроекти, дела на Конституционния съд, тълкувателни дела на върховните съдилища, както и анализи на правните последици от правоприлагането на нови нормативни актове

доц. д-р Захари
Торманов

Съставът на научния колектив включва 4 хабилитирани лица; 5 нехабилитирани, единият от които към момента на започване на работа е млад учен; 6 студенти от спец. Право. Научният колектив включва представители от 3 катедри на Юридически факултет на УНСС.

Основните цели на проекта са: 1) Подпомагане развитието на законотворчеството в България чрез участие в процеса на анализ на предложения и проекти за изменения в законодателството; 2) Изготвяне на високо научно ниво на мнения и становища по тълкувателните дела на КС, ВКС и ВАС; 3) Научен анализ на ефекта от прилагането на новоприетите нормативни актове; 4) Засилване на ролята на ЮФ към УНСС като един от водещите участници в юридическия дискурс, засягащ законодателния про-

цес и уеднаквяването на съдебната практика.

Поставиха се 11 работни задачи, с изпълнението на които се постигнаха и целите на проекта.

Като основни резултати от работа може да се посочи следното:

- 12 научни публикации, всички отбелязани в CEEOL;
- 3 мнения по дела на Конституционния съд;
- 7 становища по тълкувателни дела на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд.

Научните изследвания по проекта и постигнатите резултати утвърждават ролята на Юридическия факултет на УНСС, като водещо академично звено за правни изследвания.

Research and legal analysis in relation to draft legislation, Constitutional Court cases, Supreme Courts interpretation cases and analysis of the legal implications of the implementation of new laws

The scientific team is comprised of four individuals holding the academic rank of professor and five individuals holding the rank of assistant professor, one of whom was a young scientist at the time of commencing work. Additionally, six law students are included in the team. The scientific team comprises representatives from three departments of the Faculty of Law at the UNSS.

The principal objectives of the project are as follows: 1) The project aims to provide support for the development of legislation in Bulgaria by participating in the analysis of proposals and projects for changes in legislation; 2) The project also aims to contribute to the preparation of high-level scientific opinions and opinions on the interpretive cases of the Constitutional Court and Supreme Courts. 3) The scientific analysis of the impact of the newly adopted normative acts; 4) The reinforcement of the role of the Judiciary at the UNSS as a principal contributor to the legal discourse that influences the legislative process and the unification of judicial practice. The project's objectives were met through the completion of 11 designated tasks.

The following can be stated as the main results of the work:

- 12 scientific publications, all noted in CEEOL;

- 3 opinions on cases of the Constitutional Court;

- 7 opinions on interpretation cases of the Supreme Court of Cassation and the Supreme Administrative Court.

The scientific research conducted on the project and the achieved results confirm the role of the Faculty of Law of UNSS as a leading academic unit for legal research.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ- 22/2021

Project leader:

Assoc. Prof. Dr. Zahari Tormanov

Project length:

2021 - 2023

Team members:

Assoc. Prof. Dr. Nina Chilova

Assoc. Prof. Dr. Pavel Smolichki

Chief Assis. Dr. Zlatka Vangelova

Chief Assis. Dr. Atanas Petrov

Chief Assis. Dr. Stefan Radev

Assis. Dr. Suleiman Bashov

Reviewers:

Assoc. Prof. Dr. Aneta Antonova

Хартата на основните права на Европейския съюз и Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи – два пътя към една основна цел

доц. д-р
Александра
Вълчева

Целта на научната разработка е да се изследва подробно и систематично правната уредба и съдебната практика на ЕС, както и в ЕСПЧ в областта на защитата на основните права на човека в правото на Съюза. Тъй като правото на ЕС разпростира непосредственото си действие на територията на страната, неговото спазване и прилагане трябва да се обезпечават от дейността на българския съд. В тази връзка изследването цели да обхване още практиката на компетентните в посочената област национални съдилища, а също така и практика на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ). Обект на изследването са ЕКПЧ и ХОПЕС.

При изследването на основните права на човека от двата международни източ-

ника на ЕС ще бъдат разгледани някои от правата на човека.

В статиите се подчертават най-важните исторически етапи в развитието на идеята за зачитането на човешките права и ще се разкрие тяхното значение за изработването на основните концепции и документи за правата на човека в Европейския съюз. Показва се как с разработването и приемането на Хартата на основните права в Европейския съюз и Европейската конвенция за правата на човека се осъществява най-пълното обхващане на човешките права и свободи и се гарантира тяхното интернационално юридическо упражняване и защита.

The Charter of Fundamental Rights of the European Union and the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms – two paths to a common goal

The aim of this research paper is to examine in detail and systematically the legal framework and case law of the EU and the ECtHR in the area of the protection of fundamental human rights under EU law. Since EU law extends its direct effect to the territory of the country, its compliance and enforcement must be ensured through the activity of the Bulgarian court. In this respect, the study also aims to cover the case law of the competent national courts in this area as well as the case law of the European Court of Human Rights (ECtHR). The subject of the study is the ECHR and the HOPEC.

In examining the fundamental human rights of the EU's two international sources, some of the human rights.

The articles will highlight the main historical stages in the development of the idea of respect for human rights and their importance in the elaboration of the main human rights concepts and documents in the European Union. It will show how the development and adoption of the Charter

of Fundamental Rights in the European Union and the European Convention on Human Rights have provided the most comprehensive coverage of human rights and freedoms and ensured their international legal exercise and protection.

FACTBOX

Project №:

НИД НИ-2/2022/Б

Project leader:

Assis. Prof. Dr. Alexandra Valcheva

Project length:

2022 - 2023

Team members:

Chief Assis. Dr. Miroslava Yordanova

PhD Student Atanaska Georgieva

Student Sesgin Hasan

Reviewers:

Prof. Dr. Emil Konstantinov

Отпечатано по договор за университетски научен форум,
финансиран със средства от целевата субсидия за НИД на УНСС
(Договор № НИД НФ-13/2024-В).

Printed with the financial support of the UNWE Research Programme
(Grant Contract No. НИД НФ-13/2024-В).

Университетската изследователска програма се администрира от
дирекция „Наука“ на УНСС.

UNWE Research Programme is managed by the UNWE Science
Directorate.

Университетска изследователска програма 2024:

Научноизследователски проекти на УНСС, приключили през 2024 г.

Редактор: проф. д-р Еленита Великова

Дизайн: Кремена Коева

Предпечатна подготовка: Емилия Лозанова

Дадена за печат:2024

Печатница – УНСС

UNWE Research Programme 2024:

UNWE Research Projects ended 2024

Editor: Prof. Dr. Elenita Velikova

Design: Kremena Koeva

Prepress: Emilia Lozanova

Printed: 2024

UNWE Press